

Yıl : 2 Sayı : 11

GERGEF

EDEBİYAT DERGİSİ

Eylül - Ekim
2022

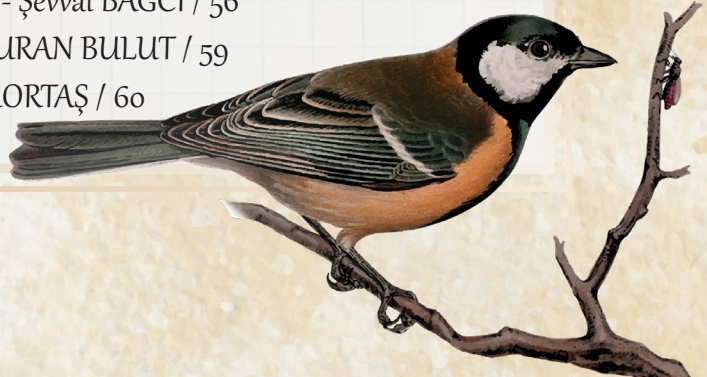

Yaşar BAYAR - Halit YILDIRIM - Ahmet KAFKAS
Mehmet PEKTAŞ - Recep ŞEN - Hayrettin DURMUŞ
Yunus LAÇİN - Mehmet OSMANOĞLU - Yavuz DİNÇ
Yusuf Aydın TAŞTEKİN - Lütviyye ASGERZADE
Çağlar SARITAŞ - Bengül ALKAN - Cihat BARIŞ
Mahmut TOPBAŞLI - Ramiz AYDIN - Emre KOÇ
Selim ERDOĞAN - Mustafa DİNÇ - Ahmet KARA
Recep TURAN - Memik KÖMEKÇİ - Nilüfer AKINGÜL
Meryem KÜÇÜK - Mustafa IŞIK
Kenesbay ALLAMBERGENOV - Özge Nur ARSLAN
Bekir YILDIZ - Mehmet CINGİR - Şener ÖKTEM
Fatma SÜMER - Elif Dilruba KİRİŞ - Şevval BAĞCI
Ülkü DURAN BULUT - Yasin MORTAŞ

BU SAYIMIZDA

- Ben Bir Kuş Olsam Uçsam Yârin Köyüne Varsam / Genel Yayın Yönetmeni / 3
Yedi Dipsiz Vâdîde Sîmurg Tabletleri / Yaşar BAYAR / 4
Kuşlara Adanan Nağmeler / Halit YILDIRIM / 5
Kırgın Zamanların Simetrisinde Eğik Çizgi / Ahmet KAFKAS / 7
Nasıpten Ötesi (Öykü) / Mehmet PEKTAŞ / 8
Kuş Hülyası / Recep ŞEN / 10
Kuşunu Özleyen Kafes (Öykü) / Hayrettin DURMUŞ / 11
Kul Olmak Yahut Kuş... / Yunus LAÇİN / 12
Mevsim Yarası / Mehmet OSMANOĞLU / 14
Kar Sessizliği / Yavuz DİNÇ / 15
Aşk'ın Metafizik[î] / Yusuf Aydın TAŞTEKİN / 16
Mənimlə Danışır Təbiət / Lütviyyə ASGERZADE / 18
Necati Tonga ile Söyleşi / Çağlar SARITAŞ / 19
Obur Güvercin ve Çocuk (Öykü) / Bengül ALKAN / 22
Kalbi Çatından Vuran Mısıralar / Cihat BARIŞ / 25
Denge / Mahmut TOPBAŞLI / 26
Dosta Arz-ı Halim / Ramiz AYDIN / 28
Süleyman'ın Kuşları / Emre KOÇ / 29
Temenni / Selim ERDOĞAN / 33
Ardıç Gölgesi / Mustafa DİNÇ / 34
Yanarım / Ahmet KARA / 35
Kendi Güzel (Öykü) / Recep TURAN / 36
Oyun Var / Memik KÖMEKÇİ / 40
Sessiz ve Sakin Dalgalar / Nilüfer AKINGÜL / 41
Kuş Nöbeti Vakti / Meryem KÜÇÜK / 43
Bir Bekleyişin Hikâyesi / Mustafa IŞIK / 44
Kuşun Hikâyesi (Öykü) / Kenesbay ALLAMBERGENOV (Çeviri Azizbek JANABAEV) / 45
İçime İşleyen Kimsin / Özge Nur ARSLAN / 47
Arzıhal / Bekir YILDIZ / 48
Bülbüller Güller ve Bütün Kuşlar / Mehmet CINGİR / 49
Okumalarım / Şener ÖKTEM / 50
Seyr-i Alem Köşesi / Fatma SÜMER / 53
Divan Köşesi / Elif Dilruba KİRİŞ - Şeval BAĞCI / 56
Dostluk Vadisi (Öykü) / Ülkü DURAN BULUT / 59
Kuşlar İçsin Şiir / Yasin MORTAŞ / 60

EDEBİYAT DERGİSİ

Yıl: 2 Sayı: 11
Eylül - Ekim 2022

19 Mayıs Gazetesi ve Matbaası Adına
Derginin Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü
Adil ATICI

Genel Yayın Yönetmeni
Recep ŞEN

Editör
Ahmet KAFKAS

Yayın Kurulu
Recep ŞEN
Ahmet KAFKAS
Mehmet OSMANOĞLU
Emre KOÇ
Erhan ÇAMURCU

Son Okuma
Mehmet OSMANOĞLU

Tasarım
Esmâ Nur ÇALIŞKAN

Yönetim ve Haberleşme
19 Mayıs Gazetesi ve Matbaası
Cumhuriyet Mah. Ekrem Ünyay Cad.
No:10 - 19 Mayıs / SAMSUN
0362 511 32 23 - 0545 511 32 23

Gergef Web:
www.gergefedebiyatdergisi.com

E-posta Adresi:
gergefedebiyatdergisi@gmail.com

Sosyal Medya
Instagram: @gergefedebiyatdergisi
Twitter: @gergefedebiyat
Facebook: @gergefedebiyatdergisi

Yayın Türü
Sürelî Yayın
İki Aylık e-dergi

Dergimiz İki Ayda Bir Kendi İnternet Sayfasında
ve 19mayisgazetesi.com İnternet Sayfasında
E-Dergi Olarak Yayınlanmaktadır, Ücretsizdir.
Eserlerin Hukuki Sorumluluğu Yazarlarına Aittir.
Gergef Edebiyat Dergisinde Yapılan Alıntılarda
Kaynak Gösterilmesi Zorunludur.

BEN BİR KUŞ OLSAM UÇSAM YÂRİN KÖYÜNE VARSAM

Güzele ve güzelliklere meftun olan gönül kuşu havalanıp zirvelerden uçtu bu sayımızda. Seherde, kuşluk aydınlığında ve günbatımında mütemadiyen Hakk viridiyle ölümsüz nağmeler terennüm eden kuşları misafir ettik dosya konumuza. Bu latif varlıkların ruh dünyamızda yarattığı çağrışımlara yer verdik. Birbirinden kıymetli eserleriyle şair ve yazar dostlarımız Yunus misali “Seherlerde kuşlar ile çağırayım Mevlâm seni.” diyerek bu sayımıza katkı sundular.

Kuşlar, tıpkı gözümüzün nuru çocuklarımız ve bahçemizdeki açan çiçeklerimiz gibi hayatımıza renk ve neşe katarlar. Onlar bazen gölgesinde dinlendiğimiz bir ağacın dalında, bazen dünyaya açılan pencereimizin önünde, bazen de abdest aldığımız bir şadırvanın kıyısında ama hep hayatımızın içindeler.

Gönül ve kuş birbirine benzer. İkisi de bir kaba sığmaz, kuşlar özgürce kanat çırpırlar ucu bucağı olmayan mavi göklerde. Âşğın gönlü de öyledir; hayat macerasında yâre vuslat için kanat çırpıp durur. Gönül kuşu, yem tanesine benzeyen yârin cemalindeki bene ulaşabilmek için yine yârin saçının tuzağına takılır. Diğer tarafta kuşdilince sırlar fısıldar Hakk âşıkları kulağıımıza. Kısacası hayatımızda, türkülerimizde, şarkılarımızda, ninnilerimizde, manilerimizde, tasavvufi eserlerde, masallarımızda, şiirlerimizde, hikâyelerimizde, atasözlerimizde renkleriyle ve sesleriyle hep var oldular kuşlar, bundan sonra da var olmaya devam edecekler. Tabii biz insanlar onlarla dostça yaşayabilirsek...

Kuşlar bizim edebiyatımızda hakikatin ortaya çıkmasında, derin duyguların ifadesinde sembol olmuştur. Kuştan murat gönüldür ve gönül ten kafesinde mahpustur. Gönül kuşu ölmeden evvel ölmeyi başarırsa gerçek özgürlüğüne kavuşmuş, ten kafesinden kurtulmuş olur.

Dünya edebiyatı içerisinde kuşlar hak ettikleri yeri, en güzel şekilde Türk Edebiyatı içerisinde bulmuştur. Kuşu ölen çocuğa taziyeye giden Rahmet Peygamberi'nin (s.a.v) izinden giden ümmetin şairleri kuşları sever, kuşları mısralarına konuk eder, muhabbet gülşeninde onlarla konuşur. Mimarlarımız camilerin bir köşesinde onlar için birer sanat eseri olan kuş köşkleri yapmayı ihmal etmez. Nakkaşlarımız, tezhip ustalarımız eserlerinde mutlaka onlara yer verir.

Yeni sayılarda, yeni dosya konularımızda buluşabilmek, söyleşebilmek temennisiyle keyifli okumalar dileriz.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

YEDİ DİPSİZ VÂDİDE SÎMURG TABLETLERİ

Yaşar BAYAR

I/

Yalnızlığı emzirir, tüyleri altın yaldız
Kanadı kızıl hâle, başında çifte sorguç
Bengi gölgesi düşer 'ıssız ajun'a ansız
Mürekkebi ıttırır, hebâdandır bir avuç
Sadrında saklı durur akrep ile çuvaldız

Sîmurg, gökçe gezgindir, şûledir pençeleri
Kafdağı'nın ağzında, aşka batmış her yeri

II/

Ötüken'den uzakta her yer karanlık duvar
Müptelâ makâmıdır, med vakti nemli dili
Çiğ sütünü mayalar Mantıku't-tayr'da Attar
Remilde solgun kalır, tutuşur can kandili
Virinde cismi talan Nirvana'nın sesi var

Sîmurg, dilsiz fildir, şikeste ayna taşı
Sanki, kutlu bir sefer öncesidir telâş

III/

Kan sızar şafağına, rahminde uyur gece
Levni'li bir albümün ebrûsudur sulara
Dallardadır sıratı; yelden ve çölden ince
Zerafşan'da iksirdir, yok olur kuytularda
Dağınık bir imgedir bir paradoks bilmece

Sîmurg, bir tevriyedir kızılalma yolunda
Berzaha pervaz eder, kadîm Balasagun'da

IV/

Yedi vadi, yedi gök, leylinde silik yazı
Bir arşın pöstekiyle üç billûr harf elinde
Fal tasında yol alır, hecrinde soyka sızdı
Binbirgece'den kalma deri tirkeş belinde
Som ipek çeyiz taşır yelesi kan kırmızı

Sîmurg, harf heykelidir, cebeldir höyükleri
Ağzında bin denizin, ağarmış köpükleri

V/

Çözülür masallardan gündoğulu teşrinler
Bir teşbih-i belîğ'de, yüzüne şavkı vurur
Mahfûz tutar kasrını melâmî güvercinler
Hüsn ü Aşk'ta Gâlib'le, zamana karşı durur
Yere değmez denkleri, zemheride serinler

Sîmurg, fecr maskı taşır göğsünü gere gere
Bir gök pehlivanıdır, sırtı gelmez hiç yere

KUŞLARA ADANAN NAĞMELER

Halit YILDIRIM

Gurbet, insanın doğduğu toprakların dışında kalan her yerdir. Yolu gurbete düşmeyen çok az insan vardır. Gurbet bir mekândır ama onun en büyük özelliği silya ve silyada kalanlara olan özlemin külhanı olmasıdır. Orası bir özlem ocağı, bir hasret girdabıdır. Nasreddin Hoca'ya göre evinin eşiğinin ardı bile gurbettir.

Gurbet aslında doyduğun yerdir, hayatını ikame ettiğin yerdir. Bu yüzden gelmişsindir bu yaban şehre. Sokakları silyadan büyüktür, evleri, apartmanları, iş hanları vardır. Ancak bahar bile olsa senin gözünde hep karlıdır bu yaban şehrin baharı.

Her gün silya doğan güneş buraya da doğar ama senin gözünde silyadaki gibi doğmaz güneş, bu yüzden de sabahı gözünde hep karanlıktır. Ya geceleri? İşte o sorunun cevabı da aşağıdaki nağmelere konu olan dizelerde saklı:

*Hasret kokar içlenirsin her şeye
Buruk olur geceleri gurbetin
Şehir yanar sen sönersin tersine
Kara olur geceleri gurbetin*

Eskiden beri gurbettekiler özlemlerini, selamlarını, acılarını, gözyaşlarını, seslerini silya göndermek istemiştir. Okuryazar olanlar imkânları da varsa birer mektup yazmışlardır. Sonra telefon çıkınca telefonla seslerini, teknoloji ilerledikçe hem seslerini hem de görüntülerini canlı olarak göndermişler ve bir nebze özlem gidermişlerdir.

Ama ya imkânları olmayanlar?

İşte onlar da ya rüzgârlara, ya bulutlara ya da silya doğru uçup giden kuşlara söylemişler meramlarını tıpkı Rıza Tevfik Bölükbaşı gibi:

*Uçun kuşlar uçun, doğduğum yere
Şimdi dağlarında mor sümbül vardır
Ormanlar koynunda bir serin dere
Dikenler içinde sarı gül vardır*

Ah o kuşlar, göçmen kuşlar... Kimi silya gider, kimi yârin penceresine... Onlar hep habercidir, ulaktır, postacıdır. İnsanlar kadim zamanlarda kuşları haberleşmede kullanmamış mıydı? Genetik belleğimize yerleşen bu hakikat; onlara aradan geçen bunca yıla ve gelinen teknolojik gelişmelere rağmen hâlâ bu misyonu yüklemiyor mu?

Bu kuş türlerinden olan turnalar, eski Türklerde hikmet sahibi ruhlardan birisi olarak kabul edilmiş. Aynı zamanda turnalar, bahar aylarında sıcak yerlerden katarlar halinde göç edip gelirler ve sonbaharda havalar soğuyunca yine o sıcak yerlere dönerler. Bu özelliklerinden dolayı, türkülerimizde sevgiliden haber getiren, ona selâm ve haber götüreren bir haberci, bir ulaktır turnalar. Orta Asya çöllerinden Anadolu bozkırlarına kadar yüzyıllarca turnalara bu vazife yüklenmiş yine belleklerde.

Gurbetteki sevgili, silyadaki yârine turnalarla haber gönderir. Onca yola vuruyor turnaları sevdiğinin diyarına:

*Bir çift turna gördüm durur dallarda
Seversen Mevla'yı kalma yollarda
Sizi bekleyen var bizim ellerde
Bizim ele doğru gidin turnalar*

Silya giden turnadan istenen ise yâre bir selam söylemesidir.

*Telli turnam selam götür sevdiğimin diyarına
Üzülmesin, ağlamasın belki gelirim yarına, cananıma*

Sonra adeta yol tarifi verilir turnalara:

*Turnalar uçun
Yayladan geçin
Yârimi seçin*

Sonra da mesajını yükler.

“Allı turnam bizim ele varırsan...
Şeker söyle, kaymak söyle, bal söyle.
Eğer bizi sual eden olursa...
Boynu bükük benzi soluk yar söyle.”

Ya da:

Dost eline giden turna
Bekle kelâmı kelâmı,
Uğrar isen yâr yanına
Eyle selâmı selâmı”

Menzile varılınca durulması ve mesajın verilmesi de bir diğer türküde şöyle söylenir:

Fazla gitmen Deremum'a varınca
Selam söylen eşe dosta sorunca
Sağ selamet muradınız alınca
Benden yâre selam edin turnalar

Sadece turnalar değil ördekler de yâre ve silya haber götüren bir ulaktır. Onlarla da dertleşilir.

Yeşil ördek gibi daldım göllere
Sen düşürdün beni dilden dillere

Ya keklük... Ötüşüyle insanı mest eden keklük aşğın dardını, efkârını artırır.

İki keklük bir dereden su içer
Dertlide keklük dertsizlere dert açar

Bülbül ise daha farklıdır türkülerde, şarkılarda. O da dertlidir âşık gibi. Onun da kıymeti yoktur sevgilinin yanında:

Ne ötersin dertli dertli
Dayanamam zara bülbül
Hem gamlısın, hem firkatli
Yakma beni nara bülbül

Bir başka türküde de:

Gül, bülbülün sitemkârı
Bülbül çeker ahu zarı
Salın da gel yayla yolundan
Desinler ki kimin yâri

İşte böyle içlidir kuşlar ile dertleşen türkülerimiz, şarkılarımız. Kuşlar bu nameleri bilir mi, dinler mi bilinmez ama onlar her kanat vurdukça gönül telimiz hazin hazin titrer.

Yazımızı yine Rıza Tevfik Bölükbaşı'nın dizeleriyle sonlandıralım:

Uçun kuşlar uçun, burda vefa yok
Öyle akarsular, öyle hava yok
Feryadıma karşı aks-i sada yok
Bu yangın yerinde soğuk kül vardır

KIRGIN ZAMANLARIN SİMETRİSİNDE EĞİK ÇIZGI

Ahmet KAFKAS

dünyaya adamakıllı kırgınım
büyük bir günahı görür gibi
görüp sessizce durur gibi
elle tutulur gibi değil
yürek burkulur gibi
dünyaya adamakıllı kırgınım

iç acılara
gidiş ve dönmeişlere kırgınım

sallanan bir mendil sarhoşluğunda geçiyor zaman
kırık pencerelerden sızan gün ışığı kadar
içimde kırılan camların kırıkları gibi
kaybolup gittiğim dar sokakların belirsizliği gibi
kırgınım

sırt dönüşlere
bakış ve ağlayışlara kırgınım

sırları sökülmiş aynada geçiyor zaman
pervazına konan pervasız kuşların korkusu kadar
karanlıkta çalan kapının ürküten sesi gibi
düşüp kaldığım boşluktan seyreder gibi
kırgınım

bilmeyişlere
bilmezden gelişlere kırgınım

bir ağaç gölgesinde geçiyor zaman
yağmurdan kaçan bir çocuğun sığındığı kadar
yıldırımların ve şimşeklerin korkutan sesi gibi
yüzüme vurunca ayıldığım yağmurlar gibi
ıslanıp kaldığım yerden seni seyreder gibi
kırgınım

soruya sorguya
yanmaya yakılmaya
dik duramayıp yıkılmaya
kanmaya düşmeye
kaybolup gitmeye
alınip kırılmaya
alikonulan zamana
ve dünyaya adamakıllı kırgınım

NASIPTEN ÖTESİ (Öykü)

Mehmet PEKTAŞ

Patlak egzozlu bir motosikletin çıkardığı gü-rültüyle açmıştı gözlerini. Rüyanın en tatlı yerinde uyandığından olsa gerek yıllardır yaşadığı odayı bir an için yabancıladı. Bakışlarını, sorgulayan gözlerle etrafta gezdirdi. İlk şaşkınlığı atlattıktan sonra elini etrafında gezdirip telefonunu buldu. Uyku mahmu-ru gözlerle ekrana baktığında dört cevapsız arama geldiğini gördü. Hemen yatakta doğrulup ekranda yazan ismi geri aradı. Karşısındaki telefon çalar çal-maz açılmıştı.

“Alo.”

“Kusura bakma amcaoğlu, uyuyakalmışım.”

“Sabahtan beri arıyorum. Telefonu da mı duyma-dın?”

“Sessizde kalmış. Gidiyor muyuz?”

“Ben de bunu sormak için aradım. Hazırsan evden alayım seni.”

“Yeni uyandım. Bir saat sonra çıkalım.”

“Valla adam bizi beklemeyi Yusuf. Kapora da gön-dermedik.”

“Alacağız dedik ya.”

“Bu iş demeye olmaz. Kapora gönderip arabayı bağlamamız lazımdı.”

“İyi bari üç beş bir şey gönder. Ben sana veririm.”

Telefonu kapattıktan sonra elini yüzünü yıka-mak için dış sofadaki lavaboya yöneldi. Bu sırada annesi de evin altındaki ahırdan, hayvanların yanın-dan geliyordu.

“Beni neden kaldırmadın ana?” diye çıkıştı yaşlı kadına. Kadın, oğlunun aceleci tavırlarına karşılık oldukça yavaş hareket ediyordu. Dizlerini ovarak so-fadaki minderlere çöktü. Yusuf, havluyla silinirken tekrar sordu:

“Beni erkenden kaldır demedim mi sana? Bugün Selim’le araba almaya gideceğiz.”

Kadın, dizlerini ovmaya devam ediyordu:

“Dur oğlum bir soluklanayım hele, canım çıktı aşağıda.”

Yusuf:

“Hem bakamıyorsun şu hayvanlara, hem de sata-lım deyince yanaşmıyorsun.” dedi bu defa.

Yaşlı kadın:

“Alışmışsınız oğlum. Bunlar olmasa çat-lar ölürüm.”

Yusuf, havluyu askıya asıp biraz

önce çıktığı odaya doğru ilerledi:

“Haydi, hemen bir şeyler hazırla; Selim birazdan gelecek. Vakitlice gidip gelelim.” dedi.

Yaşlı kadın:

“Yarın gidiverin şart mı bugün gitmeniz? Hem dün gece kötü kötü rüyalar gördüm.” dedi.

Yusuf, gülümsedi:

“İyi ya işte, rüyaların tersi çıkarmış. Demek ki iş-lerimiz rast gidecek. Hem adamı zor razı ettik. Para-yı almadan arabayı bekletmem diyor.”

Yaşlı kadın umursamaz bir tavırla:

“Başka araba mı yok canım? Siz de onu almayıve-rin. Başka bir şey alırsınız.” diye karşılık verdi.

Yusuf, eli kapının kolunda:

“Öyle olmuyor bu işler. Araba çok ama bu fiyata, bu kadar temizi yok. Neyse oyalama beni. Ben hazır-lanayım sen de çayı koy.” diyerek odaya girdi.

Giyinip sofaya çıktığında yaşlı kadının elindeki ot süpürgesiyle ortalığı süpürdüğünü gördü. Sesini sertleştirdi:

“Ana, bırak şu süpürgeyi de sofrayı hazırla. Çayı da koymamışsın daha.”

Kadın belini tutarak doğruldu:

“Koyarız oğlum acelen ne?”

Yusuf:

“Ana, araba almaya gideceğiz diyorum. Anlamı-yor musun?”

Kadın, sanki oğlunu duymamış gibi süpürgeyi tekrar yere çaldı. Oğlunun beklemeye tahammülü yoktu. Teneke tezgâhın üzerindeki iki gözlü ocağı yakıp çaydanlığı üzerine koydu. Çay kaynayana ka-dar sofraya bezini serip siniyi üzerine koydu. Kahval-tılıkları çıkardı. Çayın oturmasını beklemeden bir bardak doldurup sofraya çöktü. Çayından birkaç yudum içti, içmedi, korna sesi duyuldu:

“Hah Selim de geldi.” diyerek sofradan kalktı.

Yaşlı kadın:

“Çağır gelsin oğlum iki sokum da o yesin.” dese de oğlan, merdivenlere yönelmişti bile.

“Haydi, akşama görüşürüz anacağım.” dedi.

“Yusuf, bekle.”

Yaşlı kadın oğlunu yolcu etmek için yerinden kalkıncaya kadar oğlan avluya inmişti. Bu sırada Selim, arabanın kornasına peş peşe basmaya devam ediyordu. Cüm-

le kapısından çıkan Yusuf'a:

"Senin bu arabayı almaya niyetin yok galiba." diyerek takıldı.

Yusuf:

"Onu da nereden çıkardın. İki aydır böyle bir araba arıyoruz." diye karşılık verdi.

Selim gülerek:

"Öyle ama ne yataktan çıkabildin ne evden..." dedi.

Yaklaşık üç saat sürecek yolculuk böyle başlamıştı. İki yıldır araba hayaliyle yanıp tutuşan Yusuf için yol bitmek bilmiyordu. Araba almaya niyetlendiği sırada pandemi patlak vermiş, seyahat yasakları gelmişti. Sonrasında ise üretimden kaynaklı sebeplerle ikinci el araç fiyatları inanılmaz şekilde artmıştı. Yusuf'un elindeki para istediği modelde bir araç almaya yetmiyordu. Eşinden dostundan tarla kiralayıp önceki senelerden daha fazla arazi ekti. Elindeki paranın bir kısmıyla birkaç kurbanlık dana alıp besiyeye çekti. Biraz gecikmeli de olsa araba almak için gerekli parayı tekrar toplamıştı. Artık vakit kaybetmek istemiyordu. Selim'le birlikte satılık araç ilanlarını günlük olarak takip etmeye başladılar. Uzun bir araştırmadan sonra nihayet aradıkları gibi bir araç bulmuşlardı.

Yusuf'a göre arabalardan daha iyi anlayan Selim, "Bu arabayı kaçırmayalım." deyince hemen araç sahibini aradılar. Araç sahibi ile Selim konuştu. Arabanın eksikliğini gediğini, neden satışa çıkarıldığını sordu. Değişen, boyanan parçalar hakkında bilgi aldı. Hatta bir ara Yusuf'a işaret edip yan masadaki yazboz tahtasını istedi, aynı soruları tekrar sorup bazı notlar aldı. Yusuf, Selim'in kaş göz işaretlerinden her şeyin yolunda olduğunu anlamıştı. Selim'e iyice yaklaşip konuşmalarını duymaya çalıştı. Selim bunu fark edince telefonun sesini dışarıya verdi. Konuşmaları Yusuf da dinliyordu artık. Selim'in kulağına yaklaşip "Son kaç olur?" dedi.

Selim, bu dakikadan itibaren sıkı bir pazarlığa girişti. Makul bir fiyatta anlaştıktan sonra Selim, araç sahibine ertesi gün gelip alım satım işlemlerini yapacaklarını söyledi. Araç sahibi ise başka alıcıların da olduğunu söyleyip aracı bekletemeyeceğini söylüyor, en azından bir kapora istiyordu. Selim'se aracı görmeden para verme taraftarı değildi. Epeyce dil döktükten sonra adamı öğlene kadar beklemeye razı etmişti.

Yusuf, aklına bir şey gelmiş gibi irkildi:

"Selim, adamı aradın mı? Geliyoruz dedin mi?"

Selim:

"Merak etme amcaoğlu, kapora gönderdim. Adam bizi bekliyor." dedi.

Yusuf için hiç bitmeyecek gibi

uzayıp giden yol nihayet bitmişti. Onları şehrin girişinde büyük bir "Hoş geldiniz." levhası karşıladı.

Selim arabayı şehir merkezine doğru sürerken:

"Adamı arayalım da konum isteyelim." dedi.

Telefon defalarca çalmasına rağmen açılmıyordu. Selim, telefonu Yusuf'a uzattı:

"Geldik diye mesaj atsana. Telefonu açmıyor." dedi.

Yusuf, arka arkasına mesaj atsa da cevap gelmiyordu. İkisinin de canı sıkılmıştı. Bir lokantaya oturup karınlarını doyurdular. Araç sahibinin telefonuna ulaşılmıyordu artık.

Selim:

"Beklemenin anlamı yok. Akşam olmadan dönemlim köyümüze." dedi.

Yusuf'un yüzünden düşen bin parçaydı:

"Dolandırıldık mı diyorsun yani?" dedi.

Selim:

"Galiba." dedi.

Yusuf, telefonundan aracın resimlerine tekrar baktı:

"Çok heveslenmişim be!" dedi.

Selim, elini Yusuf'un omzuna attı:

"Daha güzelini buluruz, sıkma canını." dedi.

O sırada Yusuf'un aklına annesi geldi:

"Annemin de beni yollamaya hiç niyeti yoktu. Rüya gördüm, yarın gidin, başka araba alın dedi durdu." diye söylendi.

Selim:

"Hayırlısı kardeşim. Kısmet değilmiş." dedi.

Dönüş yolunda ikisi de durgundu. Yol boyunca hemen hemen hiç konuşmadılar.

Yusuf bir ara:

"Köyde duyulmasa bari..." dedi.

Selim:

"Nasipse gelir Hint'ten Yemen'den, nasip değilse ne gelir elden." diye karşılık verdi.

Köye vardıklarında hava kararmıştı. Yusuf, Selim'le vedalaşip cümle kapısından avluya girdi. Evin ışıkları yanmıyordu.

"Allah Allah! Anam, erkenden uyudu mu yoksa?" diye söylendi. Tahta merdivenleri gıcırdata gıcırdata çıktı.

"Anaa!" diye seslendi sofaya geldiğinde. Ses yoktu. "Anaaa!" diye daha kuvvetli seslendi. Yine ses yoktu. Oturma odasının kapısını açıp ışığı yaktı. Yaşlı kadın, secdeye kapanmış, hiç kıpırdamadan duruyordu. Yusuf, anasının başında birkaç dakika bekledi. Yaşlı kadının kıpırdamadığını görünce eğilip yüzünü görmeye çalıştı. Omuzuna dokunup:

"Ana!" dedi. Yaşlı kadının cansız bedeni seccadenin yanına yığıldı.

KUŞ HÜLYASI

Recep ŞEN

uzak hayallerin yurduna dair
pırıltılı bir kuş hülyası geçer
içinden ikinci gölgelerinin

esrik rüzgârlara bağırını verip
mavi göğe aşkın resmini çizer
hüthüt kuşu kanadını açarak

hasretini çeker bir yudum suyun
ıslanır düşleri bir şadırvanda
gece gündüz birbirine karışır
bekler durur yârin penceresini

Yunus'a imrenir kendi dilince
yorgun dere ile dertleşir her gün
bir kuşluk vaktinin aydınlığında
sular yarasına dokunur geçer
kabını doldurur yandığı yerden

iyilik güzellik yurdudur gökler
gönül yaylasının serinliğinden
sonsuzluğa havalanan kuşlara

balkonuna çıkar kuş sarayının
gönülleri çelen nazlı dilberi
bülbüleri kıskandıran sesiyle
dertli sineleri sağaltmak için
yalnızlığa şifa neşideleri
okur durur açıp eski defterden

KUŞUNU ÖZLEYEN KAFES (Öykü)

Hayrettin DURMUŞ

Marangoz incecik dilerken hızarda çıkacağı yolculuktan habersizdi çıta. Çivi ışıl ışıl parlıyordu. Plastik kelepçe utancından kımlıdayamıyordu. Tel nasıl da göz göz olmuştu üzüntüsünden. Kontrplak “Hepiniz bir araya gelseniz de ben olmasam tutamazdınız onu hiçbiriniz.” diyordu. Ne de olsa tahtadan bir duvardı aşılamayan. Çekiç, hışımla indi çivilerin tepesine. Tel gerildi. Kelepçeler bağlandı ve kafes dedikleri küçük kutu çıktı ortaya. Bütün bunlar başına geleceklerden habersiz bir kuş içindi. Kafes hazırlanmış, kalınca bir çiviyle balkon duvarına sabitlenmişti.

Ne yapıp edip yakaladılar ve kafese tiktılar Kınalı’yı. Gökyüzünde özgürce kanat çırparken birden bire daracak bir kutuya girmesi mezara girmekten farksızdı onun için. Bırakın kanat çırpmayı yürümeye kalksa adım atacak yer yoktu içeride.

Kafese malzeme olmak istemeyen çıtalar, çivi, tel, plastik kelepçe ve su dolu plastik kap sevinmeye başladı. “İyi ki bizi alıp kafes yaptılar. Yoksa hiçbir zaman göremeyecektik Kınalı’nın güzelliğini.” diyorlardı.

“Ben nalburda küflenip gidecektim.” dedi çivi. Çıta “Kırıp atacaktı beni bir kenara. Belki de yanıp gidecektim bir sobanın içinde.” diye söylendi. Tel “Gözeneklerimle umut oldum.” diye geçirdi içinden. “Az da olsa benim sayemde hava alıyor.” diye sevindi. Kontrplak “Siz öyle sanın.” dedi. “Dinlenmek, saklanmak istediği zaman benim yanıma sokuluyor, tüneyip uyuyor dibimde.”

Kınalı’nın dışında herkes mutluydu anlaşılan. Oysa Kınalı özgür olmak istiyordu. Esaret ağır geliyordu küçücük bedenine. Hepsine kızıyordu. “Siz olmasanız bu kafesi yapamazlar, beni de içine atamazlardı.” diyordu kuşdiliyle.

Kafesin sahibinin yüreği kalın duvarlarla örülü olmalıydı. Azıcık merhameti olsa bunu yapmazdı kuşa. Arada bir suyunu ve yemini veriyor, kuşa iyi baktığını düşünerek seviniyordu bile.

Kınalı, günlerce içinde kaldığı kafesin her noktasını ezberlemişti, hücrelerini

adımlayan bir mahkûm gibi. Kaçacaktı kafesten. Dışarı bir çıksa, şöyle havalansa zor yakalarlardı onu. Ne teli kesmeye ne çiviye sökmeye yeterdi gücü. Bir tek çıkış yolu vardı onun için.

Yine bir gün suyunu vermek üzere kafesin kapısını açtı adam. Bu sırada masanın üzerindeki sürahi büyük bir gürültüyle yere düşüp parçalandı. Kuşun kafesten çıkmaya cesaret edebileceğini aklına bile getirmedeği için, ne olduğunu merak edip arkasına dönünce Kınalı, kafesin açık kapısından pır diye uçtu. Birden. Balkonda olmaları işine yaramıştı. Önce biraz ötedeki ağacın üzerine kondu, sonra havalandı gökyüzüne. Yalpalıyordu uçarken ama unutmamıştı kim olduğunu. Kuşlar uçtukça mutlu oluyorlardı. Tıpkı atların koşarkenki mutluluğu gibi bir şeydi bu.

Kafes bakakaldı arkasından. Büyük bir üzüntü doldu içine. Günler gelip geçiyordu böyle. Her geçen gün daha çok özlüyordu kafes kuşu. Kuşun kafesi özlemediği belliydi. Özlese gelmez miydi? Hangi mahkûm tahliye olduğu hapishaneye geri dönerdi ki?

Şaşılacak bir şey oldu. Çıkıp geldi Kınalı günün birinde. Kimsecikler yoktu ortalıkta. Kafesin yanına yaklaştı. “Bin sırtıma, seni götürüyüm buralardan.” dedi. “Götüreyim ki başka bir kuşu hapsedmesinler senin içine.” Kafesin de bir şartı vardı. “İnsanoğlunun olmadığı bir yere vardığımızda beni sırtından indireceksin. Geceleri ağaçta değil benim içimde uyuyacaksın. Eğer bir gün gelmeyecek olursan atarım kendimi o dağ başından aşağı.”

Kınalı kafes sırtında uçmaya başladı. Dağın zirvesine vardıklarında bir kayanın üstüne bıraktı kafesi. Kuş kafesi taşımıştı ama yorulan kafesti. Yeniden havalandı Kınalı. Birkaç gece konduğu oldu kafesin. Günün birinde zalim bir avcının saçmalarına hedef oldu. Yıgıldı kaldı bir avuç canı. Demek son bir kez görmek istemişti kafesini. Kafes bekleyip durdu kırk gece ve sonunda sözünü tutup atladı dağdan aşağı. Rüzgârın da yardımıyla kayalara çarpa çarpa kırıldı. Her parçası bir yerde kaldı.

Şimdi ikisi de özgürdü artık.

KUL OLMAK YAHUT KUŞ...

Yunus LAÇİN

On sekiz bin âlem bahsi geçer yaratılmışların cümlesi için. Vareden'in yaratma yetisi, Hayy ismi ile müsemma. Âlem içinde âlemler silsilesi. Yunus Emre'nin 'Bir ben var benden içeri, benden öte benden ziyade.' dizeleriyle değindiği âlemler misali. Yahut Hacı Bektaşî Veli'nin dört kapı kırk makamı gibi iç içe geçen bir sarmal âlemi. Âlem, âlem üstüne. Farklı donatılar, farkı güzelliklerle örülü binbir âlem.

İnsan denen bu âlem ve âdemin ilgi duyduğu âlemler farklı farklı. Benim bu âlemler silsilesi içerisinde tılsımına kapıldığım bir âlemdi kuşlar. Göklerden gelen bir karar, bir alametti kuşlar. Kul olmasaydım kuş olmayı tercih ederdim. Hatta bazen dünyanın gamı, kasveti belimi büktüğünde, 'Ah ne vardı Rabb'im! Beni de kuş olarak yaratsaydın. Bir serçe kadar nahif ve hafif olsaydım. Çekmeseydim bu dünyanın yükünü.' dediğim fasıllar olmuştur.

Kuş olmasam da dağlanmıştı soy ismime bir kuş ismi: 'Laçin'. İlkokul üçüncü sınıf öğretmenim İbrahim Bey, "Senin ne güzel soy ismin var. Nedir anlamı, biliyor musun?" diye sorduğunda başım dik ve vakur bir edayla, 'Öğretmenim, 'Laçin' şahikaların şahinidir. Ama beyaz olanı.' demiştim. Babam öyle ezberletmişti.

Öğretmenimizin doğup büyüdüğü ilçenin adı da Laçin imiş. Çorum'un bir ilçesi. Öğretmenim İbrahim Bey, "O zaman senin sunum konun şahinler olsun." dedi. Kuşların deryasına dalışım bu hatıratla başladı diyebilirim. Öyle bir deryaydı ki araştırdıkça, açıldıkça 'Latif'in letafetinin tecellisini, kuşların renklerinde, desenlerinde, seslerinde, hislerinde, süslerinde müşahede ettim.

Babamın destekleriyle sunum ödevim için bir de şiir ezberledim. Ruhu şad olsun Rıza Tevik Bölükbaşının,

"Uçun kuşlar uçun, doğduğum yere
Şimdi dağlarında mor sümbül vardır
Ormanlar koynunda bir serin dere
Dikenler içinde sarı gül vardır

Uçun kuşlar uçun, burda vefa yok
Öyle akarsular, öyle hava yok
Feryadıma karşı aks-i sada yok
Bu yangın yerinde soğuk kül vardır." şiiriyle sunumumu taçlandırmıştım.

Öğretmenimiz beni sınıfa iki kere alkışlattırdı. Çok onur duymuştum. Öğretmenimiz kuşlarla birlikte başka bir âlemin kapısını daha aralamıştı bana. Kitapların kapısının önüne koymuştu adeta beni. Manidar bir kitapla beni ödüllendirmişti. İsmi ilk kez o gün duyduğum Hüsrev Hatemi'nin "Kuşlar ve Zaman" adlı kitabı beni hem kuşların hem kitapların dünyasında uçuruyordu. Kitaplar da kuşlar gibi değil miydi hem? Açık haldeki kitaplarımı sırt kısmından kavrayarak, kuşkanadına nazire kuş gibi kanat çırparak uçurduğumu dün gibi hatırlıyorum.

Yaylaların çocuğuydum ben. Kışın kuşlar göç etse de bu şehirden, yaz oldu mu kuş familyasının birçoğuna ev sahipliği yapardı dağlarımız, yaylalarımız, sularımız, göllerimiz, barajlarımız.

Yaylaların avazıydım ben. Olabildiğince maviydi asumanım, alabildiğince yeşildi dağlarım. Kuşlar gibi özgürdü ruhum. Yaz tatili oldu mu koyun ve keçinin ardı sıra dağ dağ, yayla yayla gezerdim. Geçmedik nehir, içmedik kaynak suyu, yemedik dağ elması ve armudu kalmazdı. Bu sergüzeştlerimde kuşlarla daha bir arkadaş olurum. Onlar benim için sadece bir kuş değildi. Bizler yoldaştık. Çimenlere sırt üstü uzanır gökyüzünde süzülen çeşit çeşit kuşları izlerdim. Mavi ve yeşilin ortası, özgür sema onların dünyasıydı, benim ise sanki rüyamdı, hiç bitmesini istemediğim rüya. Bir tarafta şırl şırl akan dereletin sesiyle, bir tarafta saka, iskete, kanarya, serçe, kumru, üveyik, keklik, kartal, karga, laçın ve daha nice kuş sesleriyle örülü orkestra; bir tarafta tabiatın sunduğu rayiha cümbüşü mutluluğumun reçetesiydi.

Bizler, kuşlarla yaktık türkülerimizin kınasını, daüssılamıza merhem aradık onların kanat seslerinde. Turnalar süsledi ağıtları, şiirin baş tacı ettik bülbülleri. Efsanelerimizi, hikâyelerimizi kuşlarla süsledik. Ulak oldu bize posta güvercinleri. Elmayı dişleyip, mendili işleyerek kuşlara emanet ettik. Zarf içinde mazrufu, mahremimizi emanet ettik günahsız pençelerine. Kuşkanadı kalem olup yazdı yazımızı. Yastık oldu bir yastıkta birleştirdi âşık ile maşuku. Tez haber saldı, fermanı taşıdı kuşlar. Sırrımızı sakladı üveyikler, sızımıza, inlemelerimize ortak oldu baykuş analar.

Turnalara türkü yakma saati. Yeşilbaşlı gövel ördeklerin göllerde süzülme zamanı. Andeliplere ağıt yakmanın arefesi. Şimdi kuş olup uçuşma vakti. Ufukları, enginleri, dağları kanatlarımızın dibine alıp masmavi gökyüzünün serin koynunda özgürlüğe kanat çırpma ahvali. Kuş gibi hafifleme saati. Haydi...

MEVSİM YARASI

Mehmet OSMANOĞLU

gecenin nabzında sükûtu dinle
dinle ki içinde gül esintisi
var gücüyle sinsin hücrelerine
kapat gözlerini karanlık boyu
kıyısız bir umman şimdi hülyalar

yaz akşamlarının bu dinginliği
sarılsın mehtâba bitmeyen hazla
eski/meyen zaman geçsin gözünden
tutuşsun yıldızlar avuçlarında
gecenin nabzında sükûtu dinle

hüzünler elenir gök eleğinden
telaşla uçuşur yaprak kuşları
sarsa da ruhunu hicran gölgesi
ah bilsen nasıl da umut kokuyor
yaz akşamlarının bu dinginliği

sancısı son yazın koy bende kalsın
kimseye değmesin mevsim yarası
dursa da yerinde o eski konak
ardına bakmadan geçer seneler
hüzünler elenir gök eleğinden

saatler vuruyor bir asude an
ve duruyor sanki bahçende zaman
solmayı unutmuş gibi çiçekler
sonsuz uçuşur tüm kelebekler
sancısı son yazın koy bende kalsın

biterken bu mevsim bu devran ömür
tüllensin ufkunda uçsuz beyazlık
hafif aralanıp alev dudağın
içli bir duayla dilinde kalan
saat yine vursun bir asude an

KAR SESSİZLİĞİ

Yavuz DİNÇ

meçhule gittiniz ey göçmen kuşlar
şimdi boş kaldı yuvalanmış ağaçlar
son yapraklar dökülüyor rüzgârlı sonbahardan
sonra arsız bir çıplaklık saracak ağaçları
ve bir hüznü oluşturur ardından sana bakışım
soğuklar örülmüş aramızda bir kış mesafesi

soğuklar bilirim sırdaş olmuş geceye
tenha yamaçlardan yakılır ağıtlar
sır kalan aynalarda arta kalan çağrışım
sustukça çoğalan çığlığım yankılanır ardın sıra
kar üstüne sinmiş ne varsa kedere dair
geçmişim kar sessizliğiyle özetlenecek
anılarım buz tutmuş donakalmış bedenim
aşklarım kar yangınına dönmüş alevlenirken şimdi
kefen giymiş ağaçlar salınır telli duvaklı

hep aynı nağmeyle şakıyan kuşlar ötüşür uzaklardan
yaşama sevinci alınmış o karanlık aysız gecelerde
oysa her şey ne sıcaktı her şey ne iyi
yaşamak diyordum yaşamak bir kelebek kadar
üflenen bir mum gibi söndü koskocaman ışıklar
nerde o kahkaha o ses o alkış
ve şehir kör bir insan gibi kalır hatıraların altında
kalbe hançer gibi giren geceye çökmüş

dinlenen bedenlere nüfuz etmiş ayazın ısrarı
soğuk bir örtü kaplamış bedenleri
kül mavisi bir pus ufka bir perde çeker ki
kayıp kervanlar belirir uzaklardan bir haber
duyulur batmış şehirlerin boğuk salâ sesleri

son yapraklar dökülüyor ayazlı karlı geceden
şimdi boş kaldı yuvalanmış ağaçlar
meçhule gittiniz ey göçmen kuşlar

AŞK'IN METAFİZİK[i]

Yusuf Aydın TAŞTEKİN

Aşk; insan idrakinin ötesinde, aşkın varlıktan taşan dile gelmez bir hakikate sahiptir. İnsanlık tarihi boyunca niceleri bu aşkın, hakikatin peşinde koşmuştur. Bir beytinde Şeyhu'r-Reis İbn Sînâ şöyle ifade etmektedir: “Çok yükseklerden süzülüp gelen gururlu ve nazlı bir güvercin sana kondu” [نم لكيلا تطبه / عن فرألا ل حمل] (1). İbn Sînâ, bu beytinde, ilahi feyizle taşan ve insan bedenine ilişkin nefsi kastetmişti esasında. Beden, yükseklerden süzülüp gelen gururlu ve nazlı bir güvercin misali aşkın olandan taşan ruhun kafesiydi ona göre. Özgürlük ancak kafesin kilidini kırarak güvercini özgür bırakmakla mümkündür. Benliğin maddi tarafından vazgeçilmediği sürece hakiki anlamda özgürlük elde edilemezdi. Aşk da Şeyh'in beytindeki ruh gibi aşkın olan Bir'den taşan aşkın bir hakikate sahiptir. Aşkın olan bu hakikate ancak kafesinin kilidini kıranlar nail olabilirler. Kilit kırılıp söz konusu hakikatle hemhal olanlar, ancak hakikati müşahede edebilirler. Çünkü bu Aşk'ın hakikat[i] dile gelemeyecek bir aşkınlığa sahiptir. Bu hususa ilişkin benzer düşünceleri asırlar evvel yaşamış olan Eflâtun-ı İlähî'de de görmekteyiz.

Platon, aşkın bir hakikat (*aletheia*) tasavvuruna sahipti. Ancak onun için hakikat, muhakeme faaliyetiyle yani mantıksal çıkarım yollarıyla elde edilebilecek ve dile gelebilecek bir şey değildi. Aksine tamamen tecrübî bir faaliyetti. Burada meşhur mağara istiareyine hatırlatmakta fayda var. Bu istiareye göre bir mağarada, yüzleri mağaranın iç tarafına dönük zincirli birkaç insan bulunmaktadır. Yüzleri duvara dönük bu insanlar (*anthropos psuche*), *horaton* (duyu dünyası) alanı içerisinde olduklarından dışarıdaki *noeton* (gözle görünmeyen dünya) alanını dolayısıyla *aletheia*'yı müşahede edememektedirler. Onlar ancak mağaranın dışındaki gerçekliğin duvara yansıyan misalleriyle muhatap olmaktadır. Platon'a göre insan esasında ulvi âlemden içinde bulunduğu bu süfli âleme düştüğünde bir *amnezi* (unutkanlık) hali yaşamıştır. İnsanın benliğini, özünü bilmekten yoksun kaldığı bu *amnezi* halinden kurtulması ancak tecrübî bir faaliyet olan *philosophia* faaliyetiyle mümkündür. Saklı olan hakikate (*aletheia*) giden yol da zaten insanın

kendi benliğini, özünü hatırlamasıyla (*anamnesis*) mümkündür. Platon'a göre hakikat, duvara yansıyan misaller üzerinden muhakeme yapmakla varılabilecek bir şey değildir. Hakikat, ancak zincirlerden arınarak ve mağaradan çıkarak sahne değiştirmek suretiyle müşahede (*theômenê*) edilebilen bir şeydir. Hakikati temaşa etmek Platon'a göre seyirci koltuğunda oturmakla değil, sahneye çıkıp bizatihi oyunun içerisinde olmakla mümkündür. Prangalardan (*doxa*) arınma ve *kalos*'u (güzel) temaşa etme, sahneye çıkıp bilfiil tecrübe etme anlamına gelen *katharsis* (ruhsal arınma) ile mümkündür.(2)

Anlaşılmıştır ki Eflâtun-ı İlähî için hakikat, dile gelmeyen ve bilfiil tecrübe etmek suretiyle varılabilen bir şeydir. İnsanı prangalarından kurtaracak, kafesinin kilidini kırarak, özünü hatırlatacak ve asıl varlık alanına vardırarak olan şey, hakikatin kendisinden taşan ve insanı taşıdığı asla vardırarak olan Aşk'ın kendisidir. Geleneğimizde nice âşıklar bu aşk deryasında varlıklarını kaybetmişlerdir. Hallâclar, Yunuslar, Mevlânâlar bunlardan yalnızca birkaçıdır. Kimileri bu uğurda kelle verdi kimisi avare ve deli olmakla yaftalandı. Aşk, öyle bir halet-i rûhiyedir ki dile gelmez, anlatılmaz olduğu gibi bütün bir benliği sarıp mecnun eder insanı. Şimdi de benliğini adeta kaybetmiş mecnun gibi etrafında dönen Mevlânâ'nın hikâyesine bir göz atalım: Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin sema ayini herkesçe malumdur. Kollarını iki yana açıp sağ avucunu gökyüzüne sol avucunu ise yeryüzüne çevirerek etrafında dönmüştü Mevlânâ. Genel kanıya göre Hakk'tan alıp (sağ avuç) halka dağıtmak (sol avuç) şeklinde ifade edilen bu sema hareketini biz, asıl anlamı olarak düşündüğümüz farklı bir okumaya tabi tutacağız. Bunun için Meşşâî felsefenin sudur nazariyesine bir göz atmak gerekmektedir.

Suduru benimseyen Meşşâî felsefede Tanrı, mükemmel bir varlık olması hasebiyle kendisinden varlık taşar. Mükemmel olan hatta mükemmelin dahi üstünde (*fevka't-temâm*) bulunan bir Tanrı'dan varlığın taşmaması söz konusu olamaz. Her yönden bir olan Tanrı'dan peyderpey kozmik akıllar, onlara bağlı

olarak gök küreleri ve en nihayetinde ay altı olarak ifade edilen Dünya küresi varlığa gelir. Dünya küresinde de unsurlar, madenler, hayvanlar ve insanlar şeklinde tek tek varlıklar meydana gelir. Dolayısıyla yukarıdan aşağıya doğru dikey seviyede varlığa gelme durumu söz konusudur. Bunun yanında söz konusu felsefi gelenekte Tanrı, aşkın kendisi (âşık, maşûk ve aşk) ve aşkın kaynağı olarak ifade edilir. Felsefi bir ifadeyle “gaye neden” olan Tanrı, esasında her şeyin gayesi, arzu duyduğu yegâne varlık olarak görülmektedir. Aristoteles’e göre bütün gök küreleri Tanrı’yı arzulamaktadır. Âdeta Tanrı’ya âşık olan gök küreleri, Tanrı’ya olan iştiaqlarından dolayı etrafında dönme hareketi sergilerler. Sudurcu filozoflar da buna benzer olarak, mükemmel bir varlık olan Tanrı’dan, kozmik akıllar vasıtasıyla peyderpey taşan gök kürelerinin hareketinin Tanrı’ya duydukları aşktan, onu arzulamalarından kaynaklandığını ifade etmektedirler. Peki, gök küreleri neden başka bir hareket türü değil de dönme hareketi sergiliyorlar? Çünkü bu filozoflara göre doğrusal ve döngüsel olmak üzere iki ayrı hareket türü bulunmaktadır. Doğrusal hareket, başlangıcı ve sonu olan, dolayısıyla oluşa ve bozuluşa konu olan ay altı âleme (Dünya’ya) mahsus bir hareket türüdür. Döngüsel hareket ise oluş bozuluşa tabi olmayan ve ay üstü âleme yani gök kürelerine hususi olan bir hareket türüdür. Şimdi de Mevlânâ’nın sema hareketini, bu felsefi perspektif çerçevesinde yorumlayalım: Mevlânâ’nın, bir elini yukarı kaldırıp diğerini aşağı indirmesi, yukarıda olan elinin avucunun yukarıya aşağıdakinin de aşağıyı gösterecek şekilde konumlandırması, sudur anlayışına bir göndermedir. Bu hareketle en üstteki kozmik akıldan en altta bulunan insana değin Tanrı’dan taşma süreci anlatılmak istenmiştir. Etrafında dönmesi de en mükemmel olan Tanrı’dan taşan gök kürelerinin O’na duydukları aşktan dolayı etrafından dönmesine bir göndermedir. Özetle Mevlânâ’nın sema hareketi, insanın Tanrı’dan taşarak bu maddi âleme düşüşünü, ona duyduğu yoğun aşktan dolayı da etrafında dönüşünü simgelemektedir.

Tarih boyunca aşkı kendisine rehber edinmiş niceleleri, hakikate varmanın en temel yöntemi olarak aşkı görmüşlerdir. “Işk imiş her ne var Âlem’de, İlim bir kıl ü kâl imiş ancak” diyen Fuzulî gibi niceleri, gerçekliğin kendisine ilişkin bilgiye, insani idrakin rasyonel boyutuyla değil ancak nazar ve müşahede yoluyla aşkın rehberliğinde ulaşmanın mümkün olabileceğini düşünmüştür.

“Aşkın şarabın içmişem, dil gülşenine göçmüşem
Ben varlığımdan geçmişem, nam ü nişânı neylerem.
Aşkı tabibim kılmışam, derdinde derman bulmuşam
Ben lübb-i hikmet bilmişem, Yunaniyânı neylerem,”
diyene Erzurumlu İbrahim Hakkı’ya göre hikmetin özü aşkın kendisidir. “Yunaniyan” olarak ifade ettiği felsefe-bilimle hakikatin kendisine varılamaz. Aşk şarabını içene, gönül bahçesine göçene, Aşkın Varlık’ı arzulayıp dertlenen, derdine derman olarak yalnızca aşkı bilen kişi ancak hakiki dermanı bulur ve umduğuna nail olur.

1. Mahmut Kaya, *Felsefe ve Ölüm Ötesi* (İstanbul: Klasik, 2018).
2. Platon’un hakikate ilişkin düşüncelerinin ayrıntısı için bkz: Oğuz Haşlakoğlu, “Platon düşüncesinde aletheia”, *Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi* 11 (2008), 205-209.

MƏNİMLƏ DANİŞIR TƏBİƏT

Lütviyyə ASGERZADE

Nərgizlər açılıb oxşayır könlüm,
Geyinib əriklər ağappaq donun,
Qucaqlamaq istər, onları qolum,
Ruhum Zanbaq ilə danışır xəlvət,
Mənimlə danışır təbiət!

Bahardır, müjdələr gətirir mənə,
Leyləklər qonubdur bulaq gözünə.
Yuvasın ağacın başında qurub.
Onları seyr etmək eyləyir ləzzət,
Mənimlə danışır təbiət!

Pəncərəm döyülür, küləkdir yəqin,
Yarpaq xışıldayır, üşənir qəlbim.
Hansısa quş gəlir, onun boranı,
Ruhum gözəllikdən olubdur sərməst,
Mənimlə danışır təbiət!

Yağış çisələyir, su içir torpaq,
Yuyunub arınır, tumurcuq, yarpaq.
Günəş gülümsəyir, ayna tutaraq,
Ruhuma nə gözəl gəlir cəsarət,
Mənimlə danışır təbiət!

Ay göydən boylanır, nazlanır yaman,
Ruhum aya doğru qavzanır yaman,
Nazda mən də ondan geri qalmıram,
Aya nazlanıram, necə də sərbəst,
Mənimlə danışır təbiət!

Düzülüb bənövşələr arx kənarıyla,
Darayıb saçların yar darağıyla,
Səslənir təbiət hay-harayıyla,
Könlüm gül-çiçəklə eyləyir söhbət,
Mənimlə danışır təbiət!

NECATİ TONGA İLE SÖYLEŞİ

Çağlar SARITAŞ

Necati hocam söyleşi isteğimizi kırmayıp kabul ettiğiniz için öncelikle sizlere teşekkür ederiz. Akademisyen, yazar ve edebiyat araştırmacı kimliğinizle bugüne kadar birçok ürün ortaya koydunuz. 1923-1980 yılları arasında Ankara'yı bir edebî muhit olarak değerlendirdiğiniz doktora teziniz kitaplaştı. Doktora teziniz Koç Üniversitesi Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Merkezi tarafından 'Ankara Araştırma Ödülü'ne değer görülürken Çolpan yayınlarından basılan kitabınız da 2019 yılı İLESAM Şehir Kültürü ödülünü kazandı. Ankara'yı edebî muhit olarak kapsamlı bir araştırma ile ortaya koyduğunuz bu kitabınız nasıl bir çalışmanın sonunda ortaya çıktı?

İlginiz ve nazik tavrınız için ben teşekkür ederim. Bir Edebî Muhit Olarak Ankara, benim doktora tezim. Takdir edersiniz ki doktora tezleri, oldukça uzun bir zamanda hazırlanan, emek verilen çalışmalar. Ben de bu çalışmamı yaklaşık 10 yıllık bir süreçte hazırladım. Beni epey yordu ama değdi doğrusu. Lise yıllarımdan itibaren hatıra, günlük ve mektup türlerine özel bir ilgim vardı. Ve bu tür metinlerde şair ve yazarların bir araya geldikleri mekânlar dikkatimi çekiyordu. "Şairler-yazarlar nerelerde buluşurlar, buraları niçin tercih ederler, neler konuşurlar, bu konuşmalar edebî eserleri nasıl etkiler?" gibi sorular zihnimin bir köşesinde dolanıp duruyordu. Bu minvalde İstanbul bir edebî muhit olarak gerek makalelerle gerekse kitap olarak incelenmişti. Fakat Cumhuriyet dönemi edebiyatımızın kalbinin attığı şehir olan Ankara ne yazık ki değerlendirilmemişti. İşte ben de doktora tezimde Ankara'yı bir edebî muhit olarak değerlendirdim. Ankara'nın muhit yönünü ortaya koymak için mektup, hatıra, günlük türünden eserlerin yanı sıra binlerce edebî esere de müracaat ettim. Mümkün olduğu nispette dönemin bütün önemli gazete ve dergilerini taramaya çalıştım. Çok zevkli fakat bir o kadar da yorucu bir çalışma oldu. Neticede **Bir Edebî Muhit Olarak Ankara (1923-1980)** adlı bu eser ortaya çıktı.

Ankara'nın Cumhuriyet Dönemi edebî atmosferini ayrıntılı bir biçimde ele aldığınız 'Bir Edebî Muhit Olarak Ankara' adlı eserinizde Millî Mücadele döneminde birçok şair ve yazarın Ankara'nın edebî atmosferine katkılarını ele almışsınız. Bu şair ve yazarlar kimlerdir, Ankara'nın edebî atmosferine katkıları nelerdir?

Tarih boyunca Ankara ve çevresinde yaşananlar, bu şehrin önemini de ortaya koymakta aslında. Ankara'nın cumhuriyet öncesinde de güçlü bir birikimi var. Selçuklu döneminden başlamak üzere Ankara bir edebî muhite dönüşüyor. Hacı Bayram-ı Veli'den itibaren güçlü bir tasavvuf edebiyatı gözlemleniyor. Pek çok divan şairi ve halk şairi yetiştiriyor Ankara. Ama şehrin edebî muhit olarak esas itibariyle gelişimi Cumhuriyet döneminde gerçekleşiyor. Başkent seçilmesi, Meclis'in burada bulunması, bürokratik kurumların varlığı, okullar, TDK, TTK, Halkevi, Türk Ocağı gibi kurumlar şehrin muhit yönünü besliyor. Bütün bu gelişmeler ışığında da Ankara'dan pek çok şair ve yazar gelip geçiyor. Meclis'in şairli ve yazarlı olduğu dönemden başlayarak Yahya Kemal, Halide Edip, Yakup Kadri, Mehmet Âkif, Ahmet Rasim, Memduh Şevket, Hüseyin Cahit Yalçın, Falih Rıfkı Atay ve daha yüzlerce isim sayabiliriz. Daha

sonrasında ise Ankara'nın yetiştirdiği, Ankara'daki okullardan mezun yüzlerce şair ve yazar. İsmi Ankara ile özdeşleşmiş, hemen bir çırpıda aklıma gelen şair ve yazarlar: Orhan Veli ve arkadaşları, Cahit Sıtkı, Ahmet Muhip, Sezai Karakoç, Cemal Süreya, Ece Ayhan, Turgut Uyar, Sevgi Soysal, Adalet Ağaoğlu, Nezihe Meriç... Bu isimler, Ankara'nın edebiyat ortamını şekillendirip, şehrin edebî muhit oluşuna katkı sağlıyorlar.

Milli Mücadele döneminde Ankara'ya gelen şair ve yazarlar Ankara'da hangi mekânları birer edebî mahfile dönüştürmüşlerdir? Milli Mücadele döneminde Tâceddin Dergâhı'nın edebî işlevi nedir? Bu mekânlarda ortaya çıkan edebî ürünlerden bahsedebilir misiniz?

Ankara'nın bir edebî muhit olarak gelişiminde Millî Mücadele yıllarının özel bir yeri var. Ankara'nın önce Kuva-yı Milliye merkezi, ardından da başkent seçilmesi bu anlamda çok önemli. 1919-1922 yılları arasında Millî Mücadele'ye destek vermek amacıyla Yakup Kadri, Halide Edip, Mehmet Âkif, Nâzım Hikmet, Vâ-Nû, Faruk Nafiz, Sadri Ertem, Aka Gündüz gibi isimler akınlar halinde şehre geliyorlar. Bu isimlerin buldukları Merkez Kırathanesi, Kuyulu Kahve, İstanbul Pastahanesi ve Dayko'nun Tütüncü Dükkânı gibi mekânların edebiyat mahfiline dönüştüğünü görüyoruz. Taceddin Dergâhı ise Mehmet Âkif ve arkadaşlarının bir araya geldikleri, uzun edebiyat sohbetleri yaptıkları geçmişten günümüze kalan nadir edebiyat mahfillerinden biri olarak ön plana çıkıyor.

Edebî mahfil olarak yazarların bir araya geldikleri pastahanelerin önemini biliyoruz. Bu bağlamda kitabınızda Ankara'da edebî mahfil olarak bahsettiğiniz İstanbul Pastahanesi, hangi şair ve yazarları bir araya getirmiştir, bu pastahanenin edebî mahfil olarak önemi nedir?

1923 yılında Ulus'ta açılan İstanbul Pastahanesi, yıkıldığı 1955 yılına kadar Ankara'nın en önemli edebiyat mahfili olarak karşımıza çıkıyor. Adeta gayr-ı resmî bir edebiyat akademisi gibi, portreler ga-

lerisi gibi bu mahfil. Ankara'da yaşayan yahut yolu bu şehirden geçen bir şairi veya yazarı mutlaka bu mahfilde konumlanmış görüyoruz. Gedikli müşterileri arasında kimler yok ki... Yahya Kemal, Hüseyin Rahmi, Necip Fazıl, Ahmet Hamdi Tanpınar, Nahid Sırrı, Samet Ağaoğlu, Ahmet Muhip... hemen aklıma gelen isimler. Ağaç, Varlık ve Hisar gibi önemli dergiler bu mahfilde neşvünema buluyor. Bu mahfilin dikkat çekici bir özelliği de edebiyat topluluklarına zemin olması. Mesela edebiyat tarihimizde "Hisarcılar" olarak nitelendirdiğimiz topluluk bu mahfilde ortaya çıkıyor. Pek çok yönden edebiyat tarihimize damgasını vurmuş bir mekân İstanbul Pastahanesi.

Ankara'da ortaya çıkan edebiyat hareketlerinden bahsedebilir misiniz? Mesela Garip, İkinci Yeni hareketi Ankara'da doğmuştur diyebilir miyiz?

Ankara, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında etkili olan edebiyat gruplarının ortaya çıktığı yer olarak dikkat çeken bir şehir aynı zamanda. Türk şiirine yön veren Garip hareketi, Ankara merkezli bir şiir hareketidir. Taş Mektep'ten mezun olan Orhan Veli ve arkadaşlarının ortaya koyduğu bu hareket Ankara'da gelişiyor. İlk örnekleri o dönemde Ankara'da çıkan Varlık'ta basılıyor. Garip'e tepki olarak çıkan Mavi, Hisar gibi topluluklar da Ankara merkezlidir. Bir bütün halinde değerlendirdiğimizde edebiyat tarihimizde İkinci Yeni olarak nitelendirilen şiir hareketinin oluşumunda da Ankara'nın önemli bir zemin olduğunu görürüz. O dönemde Mülkiye'de eğitim gören Cemal Süreya,

Sezai Karakoç, Ece Ayhan gibi isimlerin yanı sıra harekete isim veren Muzaffer İlhan Erdost ve Turgut Uyar da o dönemde başkentte bulunuyorlardı. Bu hareketin örneklerini yayımlayan Pazar Postası da başkentte neşredilmiştir. Bu bağlamda Cumhuriyet döneminde edebiyatımıza yön veren önemli hareketlerin Ankara kaynaklı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Dünden bugüne bakacak olursak geçmişteki edebi hareketlilik günümüzde Ankara'da ne ölçüde devam etmektedir, edebî muhit olarak Ankara günümüzde hangi konumdadır?

Bugün için Ankara, İstanbul'la birlikte edebiyatın kalbinin attığı diğer şehir olarak karşımıza çıkmakta. İki şehir adeta edebiyat ortamlarını ve edebiyat hareketliliğini bölüşüyorlar gibi. Kurtuba Kafe ile Papaz'ın Bağ'ının son dönemde Ankara'daki şair ve yazarlara edebiyat ortamı olduğunu duyuyorum. Mahfiller bağlamında düşündüğümüzde ise geçmişe nazaran şair ve yazarların -belki çağın ve zamanın bir gereği olarak- bir edebiyat mahfilinde buluşup edebi sohbetler yaptıktan imtina ettiklerini, edebiyatçıların daha çok kendi dairelerinde ve dar çevrelerde iletişime geçtiklerini söylemek mümkün.

OBUR GÜVERCİN VE ÇOCUK (Öykü)

Bengül ALKAN

Oturma odasının açık penceresinden içeriye dolan çocuk sesleri, yaz aylarına mahsus ılık, tatlı rüzgâr, insanı sınımsız sarıp sarmalayan güneş; televizyon karşısında, yemeğinin hazırlanmasını bekleyen çocuğun uyuklamasına neden oluyordu. Göz kapaklarına karşı koymakta zorlanıyor, arada bir çizgi film karakterlerinin ani bağırışlarıyla kendisine gelip tekrar uykuya teslim oluyordu.

Mutfaktan gelen ses:

“Oğlum hadi gel, yemeğin hazır.” dedi.

İsteksizce kalkan çocuk mutfağın kapısından başını uzatıp:

“Sosis kızarttın mı anne?” dedi.

“Ne sosisi yavrum yaa? Büyümeyeceksin sen bu gidişle hep zararlı şeyler yersen! Gel bak otur, mis gibi taze ıspanak pişirdim.”

“Of ya! Yemem ben. Ispanak sevmiyorum!”

“Otur şuraya çabuk. Yemeye başla!”

“Anne! Hayır yaa, yemeyeceğim! Ben Barışlarla top oynamaya gidiyorum.”

“Ne topuymuş bu? Akşam oldu. Olmaz, otur oturduğun yerde! Bak yaz tatili bitti neredeyse, ama ödevlerin hâlâ duruyor.”

“Bana ne ya! Çıkacağım işte!”

Diyerek tabağı masanın karşı tarafına itti. Tabak kıl payı yere düşmekten kurtuldu.

“Ay senin elin kolun rahat durmaz mı? Tabak kırılıcağı be!”

Tehlikeyi anlayan çocuk, hızlıca kalkıp ayakkabısını ayağına geçirip dışarıya fırladı. Arkadaşlarını aramaya başladı. Karşı taraftaki parka geçti. Etrafta hiç çocuk yoktu. Neredeydi acaba bunlar? Onsuz başka yerde oyun mu oynuyorlardı yoksa? Çok sinirlendi. Yokuş aşağıya koşarak indi. Deniz kenarındaydı. Bulduğu taşları suya fırlatmaya başladı hırsla.

Kayalıkların arasından bir “Ahh!” sesi duydu. Aldırış etmeden devam etti fırlatmaya.

“Yavaş be! Her tarafım çürük içinde kaldı.”

Birisi konuşuyordu. Ama çocuk, sesin nereden geldiğini bir türlü bulamıyordu.

“Heyyy! Sana diyorum sert çocuk!”

Kayaların arasına doğru yanaştı çocuk.

Kimsecikler yoktu. Tam gidecekken

ayakkabısını gagalayan kahverengi, tombul bir güvercini fark etti.

Güvercin; kurumla başını kaldırıp yumuk yumuk baktı.

“Nihayet! Ya gözlerin görmüyor ya da kulakların az duyuyor!”

“Ama sen! Sen nasıl...”

“Ne nasıl? Haa konuşmamı diyorsun sen! Orasını karıştırma.”

Ürken çocuk, geri geri gitmeye başladı. Durumu anlatan kurnaz Güvercin:

“Tatlı küçük, karnım öyle aç ki! Keşke beni doyuracak bir sahibim olsaydı.”

Bir süre sağa sola sallanan çocuk düşündü. Ardından:

“Sen burada bekle! Annemin yaptığı ıspanaktan getiririm. Yersin değil mi?”

İnce boynunu öne çıkararak Güvercin:

“Ne olursun küçük! Beni evine götür. Öyle yalnızım ki. Tek bir arkadaşım bile yok.”

Sarsıla sarsıla ağlamaya başladı Güvercin. Tüyleri diken diken oldu. Olduğu yere uzanıverdi. Yumuk gözlerini kapatmış numarası yaptı. Çocuk çok acıdı Güvercin’in haline. Hem kendisi de yalnızdı, arkadaşları ortalıkta yoktu.

“Haydi, gel Güvercin, bize gidiyoruz!”

Saliseler içinde hoplayarak kalkan Güvercin, çocuğun peşi sıra minik adımlarla yürümeye başladı. Hava öyle sıcaktı ki çocuğun da Güvercinin de dili damağına yapıştı. Sahildeki dondurmacının önünden geçerlerken ikisinin de ağzı sulandı.

“Abi, iki tane dondurma; çilekli, kakaolu olsun.”

“Ben limonlu da isterim!” dedi Güvercin.

“Güvercin’e limonlu da ekle abi.”

Dondurmacı, çocuk işte deyip gülümsedi içinden. “Alın bakalım.” deyip uzattı rengârenk dondurmaları.

Çabucak yiyip bitirdiler. Güvercin’in her yanı dondurma olmuştu. Silkelenip duruyordu.

Evin yolunu tuttu güvercinle birlikte.

Apartmentın arka tarafında bir yaşlı ceviz ağacı vardı. Birtakım sesler gel-

diğini duyunca merak ederek o tarafa yöneldi. Arkadaşlarını ağacın dibine eğilmiş, fal taşı gibi açılmış gözlerle keşfettikleri bir şeyi inceler halde bulunca şaşırıldı. Usul usul yaklaştı. Onu hiç fark etmemişlerdi. Birden bağırdı:

“Hey ne yapıyorsunuz orada?”

Çocukların üçü birden sıçradılar:

“Ödümüzü koparttın be!”

“Ne yapıyorsunuz gizli gizli?”

“Hiç. Karınca yuvası bulduk da onu izliyoruz.”

“Bana neden haber vermediniz ki? Ben de sanmıştım ki...”

Son kelimeleri ağzının içinde kaybordu. O da yaklaşıp karıncaları izlemeye başladı. Güvercin, bir köşede göğsünü şişirmiş eve gitmeyi bekliyordu.

Çocuk, aralarına katılmış olmanın sevinciyle bu kadar ilginç bulunan şeyin ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. İrili ufaklı bir avuç karınca ağacın kökünde, kendilerine has bir yaşam kurmuşlardı. Her hareketlerini, düzenlerini kaçırmadan izliyordu. Seri ama kısa hareketlerle ince bacaklarıyla ilerlemeye çalışan bu küçücük canlılardan alınacak ne kadar ders vardı.

Artık akşam olmuş, her tarafa karanlık çökmüştü. Karıncalar gözden kayboldular. Öyle ya onlar da tabiatın bir parçası, küçücük canlılarıydı. Evlerine dağıldılar birer birer istemeden. Yarın sabahtan o ağacın altında keşiflerine devam etmek üzere sözleştiler. Bir an önce sabah olmalıydı.

Kenarda bekleyen Güvercin'i de yanına aldı. Apartmandan içeriye girince çocuk, Güvercin'i konuşmaması için tembihledi. Sessizce tavan arasına çıktılar. İçerisi oldukça loş, aylardır havalandırılmamış ve toz içindeydi.

“Aaa beni bu pis yerde tek mi bırakacaksın yani!”

“Eve götüremem seni. Annem anında kapı dışarı eder.”

Tombul gövdesini sağa sola yalpalayarak sırtını döndü çocuğa. Şişini duruyor, çaktırmadan da çocuğu izliyordu.

“Tamam Güvercin, küsme. Ben burayı tertemiz yaparım. Sana yemek de getiririm. Ne olursun küsme bana.”

“Yapar mısın gerçekten?” dedi Güvercin küskün bir sesle.

“Evet, sen beni bekle. Az sonra geliyorum.”

Koşarak çıkan çocuğun ardından, taklalar atıp gagasını kocaman açıp ka-

patarak sevinç dansını etti Güvercin. Aradan biraz zaman geçti. Çocuk eli kolu dolu ve yanında karşı komşularının iki çocuğuyla beraber geldi.

“İşte gördünüz mü? Orada!”

Çocukların başına toplanmasından rahatsız oldu Güvercin. Elllerine alıp kanatlarını, başını okşamaya başladılar.

“Öff! Bırakın beni yere!”

Çocukların hepsi çığlık atarak geri çekildi.

“Hişt! Sessiz olun! Annem duyacak şimdi. Ben size demedim mi konuşuyor diye? İşte bakın, kulaklarınızla duydunuz!”

“Evet, ama bu nasıl olur?”

“Çattık arkadaş! İyi ki bir yer istedik. Her gün çek dur çocuk gürültüsünü şimdi kolaysa! Yemeğim nerede? Çok açım!”

Çocuk, köşedeki sepetten çıkardığı yiyecekleri Güvercin'in önüne koydu. Kısa zamanda ne varsa silip süpürdü Güvercin.

Tüm zamanlarını Güvercin'in yanında geçiriyorlardı. Tavan arasını tertemiz bir odaya dönüştürdüler. Güvercin; günde yedi öğün yemek yiyordu. İlk günlerin hevesiyle yemek bulup getirmek bir oyun gibiydi çocuklar için. Ancak günler geçtikçe hem yiyecek bulmakta zorlanıyorlar hem de aileleri tarafından sorguya çekiliyorlardı.

Güvercin, getirilen yiyecekleri tek ağızda çiğneme-den mideye indirdi. İyice irileşen cüssesini taşımakta zorlanarak pencere kenarındaki pamuktan koltuğuna zor attı kendisini. Her an patlamaya hazır göbeğini galalayarak:

“Eee hani dondurmam? Çikolatalarım?”

“Güvercin, bu aralar biraz az yesen olmaz mı?”

“Olmaz! Siz beni açlıktan öldürmek mi istiyorsunuz? İstediklerimi getirin yoksa sizi terk ederim!”

Hüngür hüngür ağlamaya başladı. Ağladıkça tavan arası sarsılıyordu. Çocuk, annesinin duyup gelmesinden korktu.

“Tamam Güvercin, tamam! Sus ağlama. Getireceğim ne istiyorsan.”

Anında ağlaması kesildi Güvercin'in. Gagasını kocaman açarak kahkaha attı.

“Sahi mi? Dün gece mis gibi kokular geldi burnuma. Annen ne pişirmişti ki? O yemeklerden istiyorum.”

Çocuk koşa koşa eve gitti. Mutfakta, sepetin içini doldurduğunu fark eden annesi:

“Nereye böyle?” dedi.

“Hiç anne. Pikniğe gidiyoruz.”

“Yalan söyleme bana! Kime gidiyor bu

yemekler her gün her gün?”
“Yaa anne, çekil!”

Güvercin'in gövdesi tavan arasını tamamen kaplar olmuştu. Odanın içine giremeyen çocuklar, kapıdan yiyecekleri bırakıp gidiyorlardı. Eskisi gibi onlarla oynamıyor, konuşmuyordu Güvercin. Sadece yiyordu. Geceleri ayaklarının çıkardığı gürültüler, dikkatleri tavan arasına çekti zamanla.

Anne ve birkaç komşu kadın, tavan arasına girdiler. Gördükleri manzara karşısında donup kaldılar. Gerçek olamayacak kadar büyük bir Güvercin duruyordu karşılarında.

“Merhaba, çok sıkılmışım, burada tek başımayım.”

Kadınlar Güvercin'i duymadı bile. Gagası kocaman göbeğinin arasında kaybolmuştu çünkü. El birliği ile Güvercin'i tavan arasından çıkardılar ve onu ceviz ağacının gölgesine bıraktılar. Çocuklar öğle üzeri ellerinde çilekli-limonlu dondurmalarla geldiklerinde, Güvercin'in yerinde derin bir boşluk buldular. Ve çok üzüldüler.

Yeni yerinde Güvercin sağını solunu incelerken bir avuç karıncanın ağacın kökünde, kendilerine has bir yaşam kurduklarını ve o küçücük halleriyle nasıl da durmadan çalıştıklarını gördü. Dikkatle onları incelemeye başladı. İnce bacaklarıyla ilerlemeye çalışan bu küçücük canlılara yumuk gözlerini kırpmadan baktı. O ise aylardır yatarak besleniyordu. Utandı halinden. Birden kanatlarını açtı ve kendi özgür dünyasına uçup gitti.

KALBI ÇATINDAN VURAN MISRALAR

Cihat BARIŞ

Kalbi çatından vuran mısralar vardır
Bir küheylan gibi, yürür üstüne
Tımar eder insanı kimi zaman
Uzak bozkırdaki ardıcın yalnızlığına şifa olur
Nuh'un gemisi, eşik önlerindeki telaşa

Kalbi çatından vuran mısralar vardır
Ekmek yavan kalmasın diye çırpınır;
Ahengi bozulmasın diye hüznün
Diz ağrılarını yokuştan kurtaran düzlük olur;
Kerahet vaktine, gümüşe öykünen sükûta
Bir çocuk salıncak ile tanışır
Merhamet ritmini bulur vakt-i asırda

Kalbi çatından vuran mısralar vardır
Tenhalarındaki yangına çisenti
Dökülmesin ister gözyaşları kuşların
Desmal desmal gezer, nakşeder şiirleri
Günleri aya ulayıp vuslata revan
Başını koyduğun dizi annenin
Sırtını yasladığın dağ gibi baba

Kalbi çatından vuran mısralar vardır
Alfabeyi maviye boyar
Vazoda yaşamanın formülünü bulur gül
Kemale erer ikra

DENGE

Mahmut TOPBAŞLI

Yürüyüş ayakkabım, eşofmanım, güneş gözlüğüm, şapkam hepsi tamamı. Sitemizin bahçesine çıkınca rastladığım komşularımın yarı tebrik, yarı keşke diyen bakışları arasında ilettikleri “Güle güle Mahmut Hoca, sağlık sıhhat olsun inşallah, iyi yürümeler...” dua ve dileklerini de heybeme koymuştum. Yavaş adımlarla, belirli ama eksilmeyen bir tempo ile yürüyüşe başladım.

Evimizle Küçük Çamlıca arası bir buçuk kilometre kadar var. Mevsim sıcaklarını serin tabiatın kucağında hafifletmek, akşam serinliğiyle buluşmak adına gölgeleri de seçe seçe yolu tamamladım. Küçük Çamlıca Tepesinin alt kapısından içeriye dâhil oldum. Kapının hemen solundaki ilk patikadan yukarıya doğru rotamı belirlemiştim ki yüz metre kadar sonra, yokuştan ürkererek sağ yola saptım. Orası nispeten düz, sık ağaçlı ve insanlarla doluydu.

Daha girişte beni karşılayan kuş cıvıltıları, çocuk çığrışmaları, top oynayan gençlerin çığlıkları arasında ilerlerken, piknik nevalelerinin kokusu da tabiatın hoş kokuları arasına sızmaya çalışıyordu. Bildiğim kadarıyla Küçük Çamlıca’da 450 kadar çeşitli nebat vardı. Her birinin ayrı bir rayihasını hissetmeniz mümkündü. Yol boyunca yaşadığım güzel duygular bu tablo ile başka bir atmosfere bürünmüştü.

Bu atmosfer içinde her adımda kâh şiir pususuna yatarak derin duyguları harekete geçirmeye gayret ettim kâh sessizliğin avantajıyla dua vecdine sığınıp kıpır kıpır yüreğime dudaklarımla eşlik ettim. Hatta eşimle yaptığımız yürüyüşlerde mutattığımız üzere kısa aşrlar okumayı da ihmal etmedim.

Küçük Çamlıca’nın havasına kavuşunca uykudan uyanır gibi, yeni bir hayata merhaba der gibi canlandım. Bir şey dikkatimi çekti. Sıradan bir şey gibiydi ama yerimde mış gibi çakılı kalakaldım. Bir kedi spor yapıyordu. Öyle basit jimnastik figürleri değildi gördüğüm. Basbayağı komando eğitimi yapıyordu. Kısa aralıklarla mekik, şınav, alçak sürünme, kısa sıçrama hareketlerini bütün dikkatiyle sergiliyordu. Durduğum

yerden hayranlıkla izledim. Vakti zamanında keyifle yaptığım bu hareketleri izlemek de keyifliydi. Ama kedinin ne zoru var da böyle davranıyor demeye kalmadan durumu fark ettim. Kedinin on metre ilerisinde bir kuş... Güvercin mi, karga mı, sığırcık mı tam seçemediğim bir yavrucak yeşil çimenlerin arasından bulduklarıyla karnını doyuruyor. Kediden haberi yok. Can derdinde değil, boğaz derdinde... Öylesine saf, öylesine masum çalılarla gagalıyor çimeni. Yerimden izlemeye devam ettim. Tam pasif seyirci modundayım. Kedi yeni bir sürünme hamlesiyle biraz daha yaklaştı. O zaman farkettim ki kedi son derece kurnaz ve kötü niyetli. Hareketlerine öyle bir zaman dilimi ayarlıyor öyle bir anda harekete geçiyor ki kuşçağız başını çime gömüp sırtını düşmanına döndüğünde, düşman hareket ediyor. Üç saniyede beş pati hareketiyle sürünüyor. İki saniyede üç metreyi bitiriyor. Kuş benim kadar saf, senin kadar kaygısız, bizim kadar iyi niyetli. Etrafına da öylesine güveniyor ki...

Önceleri aradaki mesafeye bakarak “Kapamaz!” diyordum içimden. Epeyce bir mesafe var. Kuşçağız birkaç gaga daha sallasa doyup havalanır ve kurtulur diye düşünüyordum. Mesafe azalır bir anda. Bu defa “Yaklaşan tehlikeyi hissedip şimdi başını kaldırır.” duygusuna sarıldım. Ama zavallı ne benim duygularımdan, ne de yaklaşan düşmanından haberdardı. Kedi bir anda yere yapıştı sanki. Kalkmayacakmış gibi dümdüz oldu. Sanki niyetinden vazgeçti ve orada şöyle bir yuvarlanıp dönecekmiş gibi davrandı. Kuşçağız bu avansı da pas geçti. O yemlenmekten mutlu, iki lokma daha tıknaktan keyifliydi ve orası onun evi Küçük Çamlıca’ydı. İnsan kendini evinde güvende hissetmez mi? Vatanında güvenli ve hür yaşamaz mıydı?

Bense nefesimi tutmuş; çaresizliğimin, merakımın ve heyecanımın esiri olmuştum. Yine de umudum “Kedi kuşu kapamaz!” noktasında dirençliydi. Sen misin böyle düşünen diyen kedi, sırf beni yanıltmak, mağlup etmek için bir anda saldırdı. Öyle bir saldırdı ki bu, sestende ışıktan da hızlıydı. Gözlerimi kapamış, kulaklarımı

iyice açmıştım ki bir “pııııı” sesi duyar mıyım diye. Derin bir sessizlik oldu iki üç saniye. Bana beş dakika kadar sessizlik oldu gibi geldi. Gözlerimi açtığımda kuş kedinin ağzında, kedi bana bakıyor ve kuyruğunu dimdik havada tutarak zaferini ilân ediyordu. Eyvah dedim içimden. Yüreğim cız etti.

Küçük Çamlıca semalarında kıyamet koptu o an. Tüm kuşlar, her bir çeşidi, kargasından papağanına kadar hepsi çığlık çığlığa bağırmaya başladı. Kedinin peşinden hışımla uçtular. Kedi bütün gücünü ayaklarına yükledi ve hızla ağaçların arasından kayboldu. Kuş çığlıkları devam ettikçe etti.

Ben mi? Şu anda sizin hissettiklerinizi hissediyordum. Tabiata yüklenmiş hikmet. Doğal denge...

Nasip ise gelir Hint'ten Yemen'den,
Nasip kedininse ne gelir elden.

DOSTA ARZ-I HALİM

Ramiz AYDIN

Halep'in yollarında kervan izi aradım,
Ne bir kervan izini ne kendimi buldum dost;
Aynanın arkasında kel başımı taradım,
Geçtim ön tarafına, gözlerimi sildim dost.

Baltayı vurdum taşa usanmadan bıkmadan,
Ne peşrevler bekledim zurnacıdan, zurnadan;
Parlak zaferler umdum kendimi hiç yormadan;
Ben önümde duvarım, başkasından bildim dost.

Avara kasnakları çevirdim de çevirdim,
El âlemin içinde ne çok çamlar devirdim;
Âlem sele giderken bostanına su verdim,
Ahvalime bakıp da acı acı güldüm dost.

Sayı, rakam bilmeden hesap kolaydı bana,
Eklerdim sıfırları rakamların soluna,
Bekledim ki işlerim hemen girsin yoluna,
Müflis tüccar misali saçlarımı yoldum dost.

Bilemedim sözümü, kazı koz anlamalar;
Filozof edasında mavralar sallamalar,
Yordu beni hatamı sonradan anlamalar,
Ağzımdaki dilimi, dilim dilim dildim dost.

Hayatı ters yaşadım, bir düz yol bulamadım;
Yüksüz kalmadı sırtım, dertlerime hamaldım;
Birileri anormal, sözde kendim normaldim;
Herkes bildi işini, ben de böyle kaldım dost.

Perişan ahvalimi seriverdim meydana,
Bulunmaz hiçbirinde ne bir değer ne mana,
Tıkmışım kendimi ben koyu kara zindana,
Hayatımın ipini kendim böyle çektim dost.

SÜLEYMAN'IN KUŞLARI

Emre KOÇ

Kudüs'te gün doğmak üzere. Zaman yayını germiş, güneş alabildiğine huzmelerini yayıyor. Davud'un sarayını dimdik ayakta tutan sütunlar sapsarı parlıyor. Haremin Zeytin Dağı'na bakan penceresinden içeri giren rüzgar, sola selam verince yüzünde dağılıyor. Suretinde çizgi çizgi siretinin belirgin izleri var. Davud, gece gördüğü rüyanın ruhuna sirayet edişini anlamaya çalışıyor. Kavminin kaderine denk kaygılarıyla krallıkta geçen onca sene, Tanrı'ya gün doğumuna değin süren yakarılarıyla yatışıyor. Çağı baştanbaşa kuşatan hükümlanlığı, soylu koşum atları, çevik askerleri ve refah içinde yaşarken tam bir teslimiyetle itaat eden halkıyla zulmün kol gezdiği Arap Yarımadası'na düzenlediği seferlerden sonra yükselişin büyük bir sınanmaya kapı aralayacağı gerçeğiyle her gün yüzleşirken peygamberî rikkatle sürdürüyor yaşamını. Onca zenginlik, bolluk, en çetin orduların bile kazanamayacağı hâkimiyet Tanrı vergisiydi. İsrailoğlu bir su damlası gibi gözesinden yatağına serpildi. Büyüdü, genişledi, yüceldi; koca bir nehir olup Dicle'den Fırat'a taşıdı. Sapsarı, sıcak, kurak ve bitimsiz bir deryayı andıran çölün ortasında Davud'a varıncaya değin nice bildircin eti, buzağı, ekin, hıttı (!) geçti kaderinden. Oysa yaşamın sırrı değil miydi sinede öbek öbek biriken; her canlı gibi ne bir an ileri ne de bir an geri düşerek, toplumlar da kemaline erişir, hükümlanlık hakiki sahibinin kudret eline tazelenmek üzere yeniden dönerdi. Bir sabah namazı secdede yücelen nübüvvet mührüne teslimiyet ve adaletine binaen yeni bir lütuf verilmek üzereydi. Tanrı kendisine peygamberlik mirasını devam ettirecek kutlu bir ruh bahşedecekti. En gerçek rüyaların göz kapaklarından yüzüne doğru usulca süzülüşünü tabir edecekti. Davud'un aldığı müjde Bat-şeba'nın dilinde bütün uygarlık öyküsüne namzet olacak timsale dönüşecekti. "Yahve onu korusun!" nidalarıyla doldu Kudüs sokakları. Bat-şeba kocasının mührünü onurla taşıyacak yavrusunu "Şelomoh" diye çağırdı. Davud'un zamanında tebellür eden ilahi hükümlanlık barış, selamet ve sükûnetle Süleyman'ın yazgısında çağın ruhunu kaplayacaktı. Halk tahakkuk eden bu mucizeyi büyük bir sevinçle karşılarken Natan, müjdeler müjdesini "Yedidya" diye anacak, bilgeliğiyle bütün

dünya üzerinde hüküm sürecek nübüvvet nişanesini "Yakeh" diyerek kutlayacaktı. Hoş geldin Tanrı'nın müjdesi, Davud'un göz bebeği, halkının teslimiyet ve adalet mihveri.

"Biz Dâvûd'a Süleyman'ı armağan ettik. O ne iyi kuldu! Yönü hep Allah'a dönüktü." Sâd 38/30

Bütün kardeşler hükümlanlığı taşıyabilir, babanın mirasını ihya edebilirdi. Ne ki bu hükümlanlık yaldızlı kumaşlardan, yere çakılı dağları andıran sütunlardan, bölük bölük atlardan ve askerlerden ibaret değildi. Sır mühürle mündemiçti. Fezadan kopup Kudüs'ün dağları arasına özenle dizilmiş bunca nimeti yeryüzüne bahşeden Allah'ın inayeti idi. Yaratana tam bir teslimiyetle bağlı, bilgeliği adalet ve hikmetle tevil eden baba Davud'un yaşamın en veciz sırrına, kulluk sırrına derin vukufiyetle gark olmasıyla etrafını çepeçevre saran faziletiydi. Levh-i mahfuzun açıldığı sandukanın yanında duran kader kalemini, hokkayı ve diviti tutan kudret eli mührü sâdıkağı Süleyman'a vermişti. Bu sırrın semadan yeryüzüne yayıldığı hikmeti sefehinden ayırt edip peygamberlerin heyecanını hisseden, sesini duyup hakikat çağrısına gönül verenler hakkı sahibine vicdanen teslim ederken refahın ve bolluğun yanılsamasına kapılıp tahtın bereketini kılıç hakkına indirgeyenler ise Süleyman'a verilen krallığı, hakkında asılsız iddialar ortaya atarak sarsmayı dava ediniyorlardı.

Amalika ile yapılan savaşın ardından Davud gücüne güç katmış; ticaret kervanlarının geçtiği yollarda güvenliği sağlamış; halkının ihtiyaç duyduğu hububat, baharat ve madenlere ulaşımın önündeki engelleri ortadan kaldırıncaya yeni karargah şehirler tesis ederek istikrarı sağlamıştı. Davud, ilerleyen yaşına rağmen zafiyet göstermeden idareyi merkezileştiriyor, Filistin'den Mısır'a değin uzanan sınırları tahkim ediyor, yeni fethedilen şehirlerde yaşayan insanların ihtiyaçlarını adil ve hikmetli yönetimiyle gözetiyordu. Ne ki her geçen gün yaşlandığını daha yoğun hissediyordu. Kendisinden sonra krallığı adaletle yönetecek varisini belirlemek için başkahini, kâhinleri, ordu kumandanını, baş vali ve özel danışmanını toplayıp konuyu istişare etme kararı aldı. On iki oğlu arasında bu ihtişamlı krallığı yönetecek kralın kim olacağına dair merak yeni değildi. Ancak meclisi ve halkı tarafından sevilen Davud'a duyulan saygının önüne olası bir fitnenin geçmemesi için, kararını istişareye açınca kadar kimse bu konuyu gündeme getirmemişti. Davud, büyük oğlu Adonya'nın idare tecrübesi ve askeri stratejideki kabiliyetini göz önünde bulundurarak istişare meclisine krallığa varis olarak Adonya'yı ilan edeceğini açıkladı. Bu açıklama üzerine meclisdekiler Davud'un aldığı kararı şaşkınlıkla karşıladılar. Zira krallık için Yahve'nin müjdesi, peygamberlik mührünün mihveri Süleyman'ı varis bırakacağını düşünüyorlardı. Başkahin Tsadok konuşmak için meclis usulüne uygun olarak sağ eliyle yenini tuttu, asasını kaldırdı, başını öne eğerek meclis üyelerinden bir adım öne çıktı:

- Yahve'nin kılıcı, Musa'nın varisi, İsrailoğulları'nın hâkimi, Tanrı'nın yedi iklimde armağanı ulu kralım. Sevgin, Tanrı'nın merhametinden yayılan hâledir. Gazabın, inkârcıların yüreklerini titreten fırtınadır. Adaletinle temayüzdür buyruğun. Şüphesiz ki Adonya krallığın en keskin kılıçlarından birisidir. Meclis nezdinde takdir toplamış ve İsrailoğulları'nın kutsal hedeflerine giden yolda liyakatini ispat etmiştir. Ancak sahip olduğu kudretin yanında hırsı, tutkusu ve ihtirasını henüz sınanmaya tâbi tutmamıştır, dedi.

Başkahin Tsadok'un ardından başdanışman Natan da söz alıp usule uygun şekilde konuşmaya başladı:

- Ey peygamberlik silsilesinin parlayan yıldızı, bilgelik ve hikmetiyle kavmini kara gecede gün gibi aydınlatan kralım. Yahve'nin sana müjdesi, peygamberlik mührünü taşıyan Süleyman'ın misalini açıklamama izin verin. Nice ordular gezer Âdem'in şu makus karargahında.

Gümüş miğferli askerleri taşıyan gürbüz atların çıkardığı nal sesleri yedi iklimde yankılanır. Hükümler tarih namzet olur. Fakat zaman geçer, çağıl nehir akar, kuşlar göç diyarından döner olur. Bu kez tarih gürbüz atları farklı cihetten salar hükümler üzerine. Devir değişir, kılıç sırta kadem basar, tebaa yeni krallıkların gölgesinde konaklamaya başlar. Ancak bilgi ve hikmetle siyaset kuranların, kültürle mamur olanların ömrü uzun olur. Şüphesiz aziz Yedidya da Yahve'nin İsrailoğulları'na bahşettiği peygamberlik mührünü taşıyıp egemenliği ve hikmeti Yahve'nin yolundan ayırmayacaktır.

Davud, meclisin görüşlerini dinledikten sonra kararını tebaasına duyurması için habercileri çağırır. Haberciler krallığın kaderini belirleyen bu mühim kararı duyurmanın heyecanı içinde taht salonuna girmek üzereyken Bat-şeba haremde endişeli şekilde beklemektedir. Süleyman henüz on üç yaşındadır. Doğduğunda herkesin sevinçle karşıladığı, yedi gün yedi gece evlerinde kandiller yakıp sokakları kaplayan tütsü kokuları içinde ilahiler söylediği ve Tanrı'ya şükrettiği yavrusunu kral olarak görmeyi kaygısı. Davud'un günlerce inzivaya çekilmesi nedeniyle kaygısını onunla paylaşma fırsatı bulamamıştı. Meclisle görüşmesinin ardından alacağı karara bağlılığı kuşkusuzdu fakat yavrusunu krallığın varisi olarak görmeyi çok arzuluyordu. Derken haremde doğuya bakan koridorunda ayak seslerini duyunca kalbinin atışları hızlandı. Sanki bir kuş gibi kafesini zorluyordu. Haberciler koridoru yürüyüp dışarı çıkarken Davud'un huzuruna çıkmayı düşündü. Şehrin dört bir yanında insanlar toplanmış, krallığın kaderini belirleyecek mühim kararı dinlemek için işlerine ara vermişlerdi. Derken dört bir yanda habercilerin sesi şehrin hızla atmakta olan kalbinde yankılandı:

- Ey Tanrı'nın cennete varis kıldığı aziz kavmi! Yahve sizi bütün felaketlerden, kötülüklerden koruyup bolluk ve refahla güvende kıldı. O'nun ruhunuza uzanan kudret eline sımsıkı tutun. O'ndan başka ilahlar edinmeyin. O'nun size bahşettiği peygamber Davud'un sesine kulak verin. Bana nasıl itaat ediyorsanız Filistin'den Mısır'a uzanan krallığının varisi Adonya'ya da aynı şekilde itaat edin ve onu sevin.

Şehirde yankılanan bu ses, kalbinde kanadı kırık kuşun çırpınışını yatıştırmaya çalışan Bat-şeba'yı karanlığa boğdu. Kuruyan boğazından kelimelerin yırtılarak çıkışına takat getirecek hali yoktu. Bir yanı adalet ve

hikmetiyle yedi kat semaya nam salmış Davud'un kararına sükût etmeyi telkin ederken diğer yanı aynı intizarla şaşkına dönen halkın sessizliğini aşarak taht odasına gidip Davud ile konuşmasını salık veriyordu. Tam bu ikilemin içinde çırpınıp dururken koridordan gelen ayak sesleriyle irkildi. Davud'u karşısında görünce ne yapacağını bilemez haliyle yüzüne bakakaldı. Yaşlılığın bedenine vurduğu ağırlığın üzerine tarif edilemez bir yük daha sırtlanmıştı sanki. Bat-şeba, uzun zamandır içini kemiren düşüncelerini ifade etme fırsatı bulmuşken şimdi bir şeyler söylemenin güçlüğüyle boğuşuyordu. Davud, karısının yaşadığı dilemmanın farkında, aldığı kararı anlamasını bekler bakışla ona bakıyor ve habis duyguların hezeyanına kapılmamasını arzuluyordu. Bat-şeba ruhundaki kırılma bir nebze olsun yatıştırdı ve Davud'un yüzüne mahcup bir edayla bakarak boğazında düğümlenen düşüncelerini ifade etme cesareti gösterdi:

- Sen ki yüceler yücesine gönülden bağlı bir kul, kavmini istikrarla ayakta tutan, hikmetiyle nam almış bir kralısın. Şüphesiz aldığın karara dair kanaatim, sana olan bağlılığımın önüne geçemez. Lakin gördüğün rüyanın tabirinden seni alıkoyan nedir? Süleyman'ın Tanrı'dan gelen bir müjde oluşunu sen haber vermişken nasıl oldu da mirasın adına krallığı peygamberliğe tercih edebildin?

- Ben sadece, evet sadece günlerdir içimi kemiren kuruntularla başa çıkmaya çalışırken aklımın telkinlerine kulak verdim. Krallığımın uçsuz bucaksız sınırlarında hüküm sürecek ruhun şeytani gürekle ancak kılıçla başa çıkabileceğini düşünüyorum. Adonya'nın Hadramut'tan Mısır'a isyancı kabileleri nasıl dize getirdiğini herkes gibi sen de biliyorsun.

- Kavmin senin hep yanında oldu. Tanrı'nın iradesiyle ortaya çıkan müreffeh yaşam olmasa Musa'yı birçok kez yarı yolda bıraktıkları gibi şüphesiz ki refahın peşinden gelebilecek yoksulluğa gerek kalmadan seni de kaderine terk edebilirlerdi. Sana peygamberlik verilmesi gibi tebaanın itaati de bir lütf. Kaygılarından kurtulmanı sağlayacak olan gerçekle daha önce nasıl yüzleştirdiysen şimdi de yüzleşebilirsin. Dinç zamanlarında seni her daim destekleyen Yahve ihtiyarlık zamanlarında da destekleyecektir.

Davud, Bat-şeba'nın telkinlerinden sonra daldığı derin düşünce girdabından bir nebze olsun kurtulduğunu, sırtındaki kesif ağırlığın hafiflediğini hissetti. Sanki gökyüzünden kara bulutlar sıra sıra dağılıyor, bilgeliğinin üzerine düşen gölgeler aydınlıkla giriştiği savaşı kay-

bedip birer birer çekiliyordu. Yatsı namazını kıldıktan sonra güneşin en son gözden kaybolduğu Kaf Dağı'nın karanlık silüetine bakarken gökyüzünde inci gibi parıldayan yıldızların insicamını seyre daldı. Bu muazzam düzen, her şeyi yerli yerinde tasarlayan Rabb'inin eseri idi. Sadece yaratmakla kalsa, her şey adeta serap misali dağılır giderdi. Ya bu karanlık gece bitmese, kandiller gökte süreğen yanmaya devam etse, güneşi Kaf'ın ardında yitirse yeryüzünde Tanrı'nın kavmine bağışladığı bu refah ve bolluk da sönüp giderdi. Tefekkür ettikçe zihnindeki perdeler bir bir açılıyor, gönlünde Rabb'ine duyduğu sevgi tutuşup ruhunu alevler kaplıyor, içini kemiren kurtları teker teker kurutuyordu.

Sarayın güney cephesindeki pencereden Kaf'a doğru bakarken incir ağaçlarıyla dolu bahçede belli belirsiz bir karaltı gördü. Dikkatini celbeden bu karaltı ayın ışığı altında gittikçe hareketleniyor, baktıkça bir kuş silüeti bakışını kaplıyordu. Kanatları ve kuyruğu siyah beyaz alacalı, biraz pembeye çalan kahverengi ve başındaki tepeliği de siyah tüylerle kaplı bir kuştur bu. Alaca karanlığın içinde kuşu gözüne kestirebilmek bir yana fark etmek bile zorken kuşun kendisine dikkatle baktığını fark etti. Gecenin tırmandığı bu vakitte bütün kuşlar uykudayken, incir dalları arasında yeli göğüsleyen kuşun varlığı Davud'u şaşırtmıştı. Derken kuş bir çırpıda kanatlanarak havalandı ve pencerenin pervazına kondu. Duruşu, bakışı ve uçuşu bir yana, şimdi de karşısında korkusuzca duruyor oluşuna hayran kaldı. Sanki bir şeyler fısıldamak istiyordu. Bütün ahvali dile gelmiş; derdini lisanıyla şakiyan, hükümlerinin dışında uzak diyarlardan geldiği izlenimi veren bu alaca kuşa tam dokunacakken birden kuş havalandı ve karanlığın içinde sırta kadem bastı. Davud, son zamanlarda yaşadığı sıra dışı fırtınaların ve durulmaların silsilesine bir yenisini daha eklemişti. Fakat bu kez yaşadığı deneyim akli muhakemenin kasvetinden de kalbi sancının rahatından de başkaydı. Bu kez ruhunu kaplayan kuruntular yavaş yavaş çözülmüyordu, zira bir anda bütün sancularından kurtulduğunu hissetmeye başlamıştı. Tarifi mümkün olsa da tabiri zor bu deneyimin ardından uzun zaman sonra ilk kez huzurla başını yastığa koyuyordu. Dualar eşliğinde, neşideler zihninde, prangalarından kurtulmuş şekilde rahat bir uykuya Rabb'inin inayetiyle dalıyordu.

Güneş, Kaf'ın zincirlerinden kurtulmuş, koca dünyayı deveran edip Doğu cephesinden Kudüs'ü yaldızlayarak doğarken sarayda yeni bir hareketlenme çoktan başlamıştı.

Davud başkahini, kahinleri, ordu kumandanını, baş vali ve özel danışmanını yeniden taht makamına çağırılmıştı. Herkes ne olup ne bittiğini anlamadan sarayda koşturuyor, meclisin toplanmasıyla taht odasının kapısı sırlı şekilde kapanıyordu. Davud, tahtında aydınlık bir yüzle oturuyor; meclis de tedirgin bir şekilde kralın ne diyeceğini merakla bekliyordu. Bu esnada sırla kapanan taht odasının kapısı aynı gizemle açıldı. Sırrı faş eden ayak sesleri taht makamına yaklaştıkça nefesler tutulmuş, herkes gelen kişiyi görmek için kapı yönüne bakıyordu. Gelen Davud'un oğlu, Yahve'nin müjdesi, nice inayetin habercisi Süleyman'dı. Oğlunun gelişiyse Davud tahtından kalktı, esasını sımsıkı tutarken işaret parmağıyla Süleyman'ı göstererek konuşmaya başladı.

- Ey Tanrı'nın cennete varis kıldığı aziz kavmi! Yahve sizi bütün felaketlerden, kötülüklerden koruyup bolluk ve refahla güvende kıldı. O'nun ruhunuza uzanan kudret eline sımsıkı tutunun. O'ndan başka ilahlar edinmeyin. O'nun size bahşettiği peygamber Davud'un sesine kulak verin. Bana nasıl itaat ediyor ve beni seviyorsanız Filistin'den Mısır'a uzanan krallığının varisi Süleyman'a da aynı şekilde itaat edin ve onu sevin, dedi.

Herkesin şaşkınlığı ikiye katlanmış, kralın aldığı bu yeni kararı teşebbüs ettiren nedenleri anlamaya çalışırken Davud, Tsadok'a dönüp tahta çıkma ritüelini yönetmesi için ona emir verdi. Tsadok da meclis üyelerini münadi görevlerini yerine getirmeleri için tertiplede. Yedi münadi Yahve'nin İsrailoğlu krallarına verdiği yedi başat telkini her basamakta yeni krala hatırlatmak üzere sıralandı. Süleyman, babasının işaretleriyle tahta yönelip birinci basamağa gelince birinci münadi Süleyman'a yaklaşıp krallarla ilgili yükümlülüklerden ilkinin, "Çok kadın almaya caksın!" emrini telkin etti. Atılacak her adım, emre mutabık kalma anlamını taşıyordu. Süleyman birinci basamağa ayak bastı. Sonra sırayla ikinci münadi "Çok ata sahip olmayacaksınız!" emrini terennüm etti. Üçüncü basamakta, "Çok altın ve gümüş biriktirmeyeceksin!", dördüncü basamakta "Yanlış hüküm vermeyeceksin!", beşinci basamakta "İnsanlara güvenmeyeceksin!", altıncı basamakta "Hediye kabul etmeyeceksin!" ve en nihayetinde Süleyman tahta oturmak üzereyken yedinci münadi "Kimin önünde durduğunu bileceksin!" emrini hatırlattı.

Tebaa, taht makamında alınan yeni karardan habersiz; geçim derdiyle işlerinde çalışırken Davud'un sarayının üzerinde alaca kuş belirdi. Kanatlarıyla koca şehri kucaklar gibi sarayın üzerinde süzülüyor, Süleyman'ın krallığını İsfendiyar diyarından Akdeniz'e duyuracak haberci kuşları tembihliyordu.

Süleyman Dâvûd'un yerine geçti. Dedi ki: "Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi ve bize her şeyden gerektiği kadar verildi. Doğrusu bu apaçık bir lütuftur." Neml 27/16.

TEMENNİ

Selim ERDOĞAN

Kıyıyı okşayan dalgalar gibi müşfik
Ellerini tutunca bir girdap olmalıyız

Vadiyi taksim eden dereler gibi serin
Gözlerine bakınca bir şarap olmalıyız

Vuslata kuruludur ayla deniz o gece
Hasret rüzgârlarına ıstırap olmalıyız

Bülbül nidası artar gül tebessüm ederken
Zihinlerden azade bir kitap olmalıyız

Fitne fücur sarmışken baştanbaşa dünyayı
Biz cennet anahtarı bir sevap olmalıyız

ARDIÇ GÖLGESİ

Mustafa DİNÇ

Torosların yüksek yamaçlarında bir ağacın gölgesi... Oynadığımız oyunlar düşüyor aklıma. Dalındaki salıncağa hayallerimizi koymuşuz. Yıllarca bir o yana bir bu yana salınmış durmuşuz. Kırkikindi yağmurlarından kaçıp bu ağacın altına sığınmışız. Her biri bir ağaç büyüklüğündeki engin dallarında saklam-baç bile oynamışız. Bütün kötülüklerden uzak tutmuş bizi yıllarca. Bir ağaç ki gölgesinde yedi neslin izi var.

Topladığımız taşlardan evler, kuleler, kaleler yapmışız. Bu evlerde sade ve mutlu hayatlarımız olmuş. Hayatın yükünü paylaşmayı öğrenmişiz. Kulelerde masal kahramanları yaşamış. Hayallerden bir merdiven kurup gökyüzüne tırmanmışız. Kalelerimizi düşmana karşı ne pahasına olursa olsun korumuşuz. Kazandığımız zaferlerin sancaklarını çekmişiz burçlarımıza.

Bu ağacın altına oturup oyuncaklar yapmışız çeşit çeşit. Kendi yaptıklarımızdan oyunlar kurmuşuz. Çöp adamlarla saatlerce maceradan maceraya koşmuşuz. Uza-

yıp giden yollar yapmışız, çam mavrisından arabalarımıza. Sonra alıp başımızı uzak diyarlara gitmişiz bu yollardan. Gurbetten sılaya, sıladan gurbete yol bulmuşuz bu gölgede.

Gözümüzdeki yaşı, alnımızdaki teri burada silmişiz. Emeği, ekmeği burada bölüşmüşüz. Çocuk dünyamızda düşüp yaraladığımız dizlerimizi burada sarıp sarmalamışız. Yüreğimize düşen ateşi bu gölgede söndürmüşüz. Kollarımızı açıp göğe duaya durmuşuz. Mutluluklarımızı, acılarımızı paylaşmışız. Bir ağaç ki sevgiyi üflemiş ruhlarımıza.

Gidenleri buradan yolcu etmişiz. Yıllarca bu gölge-likten gözlemişiz patikadan çıkıp gelenleri. Kervanlar yol üstündeki bu gölge-likte soluklanmış. Dünyanın geçici bir han olduğunu o zaman öğrenmişiz. Menzile ulaşmak için orada hazırlanmışız. Ruhumuza katık, yolumuza azık olacak anılar biriktirmişiz.

Gölgeler uzamış, vakit ikinci olmuş. Güneş dağın ardına çekilmiş.

YANARIM

Ahmet KARA

Hüzün değdi zamana, hayale nem bulařtı
Acıyan yağlara katılan bala yanarım
Çaresiz dertler, feryadım göklere ulaştı
Goncalar açmadan kırılan dala yanarım

Cahil meclisinde tez kanar, gönül yarası
Dost bağında küfelerin sorulmaz darası
Geceden beterdir, hasrette günün karası
Küređi kırılmış çürüyen sala yanarım

Aşk ile bağlanan teller, ayrılmaz sazından
Can, cananla muhabbette usanmaz nazından
Firkat ile giderken ömrünün son yazından
Bülbülün sesini duymayan güle yanarım

Katre göle varmaya nice yolda dolanır
Bir hâlim bilmezsin derdinden, aklım bulanır
Seherde gözüm yaşıyla sahralar sulanır
Ağustos gecesinde donan çöle yanarım

Cahil, aşk elinden sarhořu deli sanıyor
Gönüller tutuřsa, gör, ne âlemler yanıyor
Ayrılık zor, sözün edenin dili kanıyor
Baharda sazları kurumuş göle yanarım

Kara geceyi beklerim, yokluđumu sarsın
Umut harcını felek, dert harmanında karsın
Sabır beklediğimi kimse bilmesin varsın
Gurbette hasretten ağlayan tele yanarım

KENDİ GÜZEL (Öykü)

Recep TURAN

*“İsim dediğin nedir ki
Gül denen şeye başka bir isim verilseydi
Gene aynı derece güzel kokardı.”*
William Shakespeare

Adı Mehmet'ti. Bazıları Ahmet, bazılarıysa Muhammed diyorlardı. Başka başkaları başka isimler veriyorlardı. Tam olarak neydi ismi inanın ben de bilmiyorum.

Hatırladığım kadarıyla sivri bir burnu, sağlı sollu iki Tümüls'ü andıran çıkık elmacık kemikleri ve siyah kıvrık saçıyla yağız bir Anadolu genciydi o. Fazla uzun olmasa da zayıf hali ve sarkık suratı ona gerçeğinden fazla yükseklik katıyordu. Tanıdık tanımadık herkese karşı ön dişlerini gösterecek kadar samimi bir mizacı vardı.

Kendi köyünün sınırında hapsolmuş, yöresel esprilerle yoğrulmuş olan bu çocuk, her an yeni gelişmelere açık, her an zihnin sınırlarını zorlayan gönüllü bir mülteci. Esvapları eskinin en temiz halini taşır, yamalı dizleri ona ayrı bir şirinlik katardı.

Fakir ama temiz, çirkin ama tatlı biriydi o.

Gazal teyze Mehmet'i çok severdi. Başka ne olsundu? Sanki bir sürü çocuk varmış gibi. Elbette bir tek ve en çok onu sevecek.

Sadece Mehmet'i severdi.

Fakirliğin bir zamanlar kader olduğu Anadolu'da hamileliğinin son gününe kadar çolak eşi İbrahim'e yardım için tarlada çalışan Gazal, suyunun gelmesine karşı en acı sancılara mukabil sesini dişlerinin arasına aldığı taze otlara hapsedmişti.

Hasbelkader başlayan bir yolculuk Gazal'ın şefkat dolu kucağında hayat bulmuş. Yumru yumru elle ri, ayakları birbirine değecek hareketlilikte bir devrimde bulunan taze bebeğin dünyaya karşı ilk tepkisi ağlama eşliğinde çıkan anlamsız sesler olmuş. Dokuz aydan beri vuslata sevdalanan Gazal, birden kucağında bulduğu kel bir bebe ile çektiği tüm zahmeti, acıyı hemencecik unutuvermiş. Dolgun memelerinden kaynaklı taze sütü bebenin ağızına ilıştirmiş.

Bebe, yaşamı iliklerine kadar emerken hayat akışında bir anne ile evladının serüveni meleklerin nazik ellerinden amel defterlerine ilmek ilmek işlenmiş.

Gazal'dan bebeğe manevi bağlardan aşk, sevgi, dil, anane, tarih ve daha bir sürü görünmez güzellik nakşedilmiş.

Hayat birilerine 'Son' derken onlarda pınarlar misali coştukça coşmuş.

Şimdilik!

Mehmet ana kuzusu. Gazal'ın tarlada bereketlendiği dört seferin tek hasılatı. Kolay mı üç canı kucaklamadan toprağa vermek? Üstelik dokuz ay taşı sonra çetin bir doğum ve dünyayı görür görmez beğenmeyip intihar misali son nefesini veren minik canlar.

Yürek mi dayanır? Dayanmaz elbet! Lakin dert veren derman da verir. O da Gazal'da bolca vardı zaten: Sabır.

İşte Mehmet böylesi bir tarlanın en kıymetli ürünü. Hatta elde kalan son tohum, anasının göz bebeği.

Büyüyor Mehmet. Yedisine taze bastı. Yazın camide Kur'an-ı Kerim'i hatim etti hem de tecvitle ve kalbi tasdikle, bilhassa imanla. Namazını da kılıyor, üstelik sabah-yatsı namazlarını camide eda ederek. Dini vecibelerine faziletle bağlı, sona kadar itaatkâr ve sabrı cemille.

Sonbaharda mahalle mektebine yazıldı. Baştan ayağa siyah esvaplarla bezendi. Ayaklarında traktör tekerlerini kışkırtan cizlavet lastikler. Konuşurken olduk olmadık samimi sırtışırlar ve acemi sakarlıklarla devam eden muğlak bir tedarisat. Gel zaman git zamanlarla geçştiririlen ufak ömrün küçük tatlı kırıntılarında beslenen ayva tadında ağızda mayhoş bir tat misali, tatlı ama yarım bir hayat...

Seviyor Mehmet. Adı Tuba. Evet, yumuşak 'g' siz, sadece Tuba.

"Sevdim." dedi. Hem de ilk görüşte. Ne yapalım, "Seviyorum." diyor.

"Nasıl anladım?" dedim.

"Görünce salaklaşıyorum, ellerim ayaklarım birbirine dolanıyor, gözlerime perde..." diyor.

Ne yani kızmamı mı bekliyorsunuz? O aşkı böyle tarif ediyor. Belki de ondaki aşkın tarifi bu. Ya da aşk onda bu surette zuhur ediyor. Bilemem!

Yıllarca aşk tedarisatından geçenler veyahut aşkla iltisaklı olduğunu iddia edenler tarif edebilmişler mi 'Aşk'ı. Ya da aşk dedikleri şeyde ortak bir görüşe varabilmişler mi? Öyle olsaydı herkes aşkı kendince tarif etmeye kalkar mıydı?

Mevlana: "Tek ölümsüz şey.", Montaigne: "Arzulanan şeye susamaktır.", Goethe: "Zaman kaybı.", Platon ise "Ciddi bir akıl hastalığıdır aşk." demiştir.

Daha bir sürü tantana!

Bana sorarsanız aşk "Mehmet'in Tuba'yı canı pahasına sevmesidir ve onun yanında sürekli mutlu olmasıdır." derim.

Mutlu hem de hiç olmadığı kadar.

Gün geldi ve herkes gibi kız isteme, kına, düğün derken evlendi Mehmet.

İnsan boyunun bir karış üstüne çıkan, taş duvarlarının harçsız eklemelerine fakir çamur harcıyla karılmış bir emeğin tek pencere, üstü kamışlarla örtülü köy evinin bir köşesine çamdan oymalı kızıl bir çeyiz sandığı, onun hemen yanına iliştirilen yünden bir yatak...

Evin sofasındaki bodur sedire üçüncü bir şilte konuldu. Mütevazı sofralarına üçüncü bir kaşık, evdeki seslere üçüncü bir boğazın varlığı karıştı.

Taze, sevilen ve beğenilen bir boğaz. Üstelik ses telleri âşık olunası ayrıcalıkta özene bezene yaratılmış bir Allah vergisi...

Gece karanlığına hükmeden, mum ışığını gölgeleyen bir ses ki kara kışın çöktüğü uzun geceli, kapkara bozkırda yün yataklarının sinesine çekilen Anadolu insanını gökyüzüne sözlerinin ezgisiyle taşıyan bir yanardağ.

Tuba başladı mı türkü çığırma herkes viran evin bir çatlağından süzülüp gökyüzüne çıkardı. Bozkırın yetik taraflarına inat yıldızları bile kışkırtacak hayaller kurarlardı.

Bedava kurulan ama dünyanın en maliyetli şeyiydi bu.

Umut!

Tuba gecenin karanlık perdesini kalbinin sesiyle açarken Gazal çoktan uykunun en derin noktasında kaybolmuş. Mehmet yanındaki sese varlığını en yüksek perdeden hissettirmek istercesine ellerini sıkıyor. İnce ve ortası yırtık dudaklarından sevdiğinin kulağına:

"Can can!" diyor.

Bir ara fırsatını bulan Mehmet, Tuba'nın ağızını dudaklarıyla kapayıp gecenin sonsuzluğunda yekvücut oluyor, eriyor, sarmaşıklar misali kök salıyor.

Hayat bu nasıl olacağını, nerede biteceğini bilemezsin. Her şey olağan akışında devam ederken ölümü kim hesaba katar ki?

Bazılarına dünyaya gözünü açar açmaz, bazılarına gençliğinin baharında, bazılarına ise yaşamının son deminde uğrayan ölüm; hangi vakit gelirse gelsin hep beklenmeyen olacak, hep erken olacak. Acıca, ıstırap olacak hep.

En çok da Gazal'ı acıtacak. Tarladaki üç bebeğinin acısından daha çok acıtacak.

Tarifsiz!

Rab'dan kuluna bir rahmet yağıyor. Ölüm için bir bahane yazılıyor kader kâtiplerinin ellerinden. Ve ansızın göklerden süzülüp sorgusuz yerleşen ve gittikçe yayılan ince bir hastalık zuhur ediyor Mehmet'in hayatında. Öyle bir hastalık ki Peygamber Efendimiz'in:

“İnlemesi tesbih, bağırması tehlil, nefes alıp-vermesi sadaka, uyuması ibadet ve bir taraftan diğerine dönmesi de cihattır.” dediği cinsten bir illet.

İmtihan dünyası. Rab'dan gelen baş üstüne. Tam teslimiyet.

Çok sürmeden Mehmet'e taksim edilen son nefese yetişme telaşında bir illet.

Hekimler çaresiz.

“Tüh yazık. Artık çok geç!”

Sonra ölüm meleği kendisine tebliğ edileni ustalıklı ifa ediyor, bir o kadar itaatkâr. O gece ölen sadece yağız Anadolu genci değildi. Dışarıdaki ayazda sabaha çıkamayan sarı itin uluduğu son gece, gecenin ağardığını haber eden çilli horozun son ötüşü oldu.

Şairin “Ölüm her yaş için ayrı güzeldir!” dediği gibi mi olacaktı?

Bilinmez!

Cemaat toplanmış. En önde imam.

Her zaman yaptığı dini bir ritüeli alışılmış bir motor davranışla sürdürmenin vermiş olduğu özgüven ve rahatlıkla kollarını kırk beş derece kaldırarak cemaate:

“Ey cemaat haklarınızı helal ediyor musunuz? Haklarınızı helal... Hak...” dedi ve cemaat de aynı alışılmışlığın bir devamı olarak art arda “Evet, evet...” dedi.

Sonra o güzel sesiyle Mushaf'ın en nadide surelerinden ayetler okurken cemaatten bazıları, mana âleminden aldığı hazla ağladı. Göz pınarlarından seccadeye düşen yuvarlak, tuz kokulu gözyaşlarını görünce birbirlerinin, o anda ne çok isterlerdi cemaatin arka safında hayata meydan okuyan ve hiçbir ciddiyete pabuç bırakmayıp gülüşen çocuklar olmayı.

Geçti artık. Geri gelmez bir demdi çocukluk.

Tarifsiz bir lahzada, ukde kaldı her yürekte.

Mehmet yok!

Yirmi beş yılın sonunda ortaya çıkan sonuç tıpkı tarladaki tek nefeslik hayatlar misali bitmişlik üzerine. Üstelik acının en saf hali ve yürekleri dağılayan bir sestense arta kalan hayatlar.

O ses ki gece çöktü mü kimsesiz bozkıra, acılarını ses tellerine dizip teselli bekleyen yaralı gönüllere ulaştırırsın. Artık türkü demesin her söylencesine, tez bir ayrıma gidip ağıt diye araklayıp figan ettirsin.

Gazal'ın garip haline kederli suskunluk eklesin. Üç kişilik hayatları tekrar ikiye insin. Gecenin karanlığında mumun eski hâkimiyeti geri dönsün ve despot bir imparator misali karanlığa hükmederken; ay ışığı fırsatını bulup kesik, küçük sınırlar çizsin odanın ortasında. Bir tarafında Gazal, öbüründe Tuba olsun sınırın, kimsenin kimseye çıt demediği suskunluk duvarı örülsün yalnızlık diyarında.

Günün sonunda keskin burun çekmelerinin, pörsümüştür erik misali gözlerden arta kalan özlem dolu pişman bakışların ve yerdeki tek kullanımlık yılışık peçetelerin dışında kulaklarda yankılanan:

“İyi bir adamdı o. Çok güzel insandı rahmetli. İsmi gibi kendi güzeldi mübarek.” denen kesik kesik, hıçkırıkla uğurlanan kıvrımlı cümleler olsun havada bekleyen ve birbirine çarpmadan dolaşan. Sonra o cümleler birer birer yas evindeki yürek yangınlarına sabırla karışık selamet serpip teselli bekleyen Gazal’ın imdadına yetişsin.

Gazal o anda gerçeğe karşı hakikatin ışığında aydınlanırken asıl ölmenin kötü anılmak olduğunu anlansın. Ve Muhammed ismini güzel yapan şeyin sözlerden ziyade özü/kendi olduğundan şüphe etmesin.

Arada iniltilelerle suskunluğun görünmez duvarını yıkan Tuba, boynundaki hamaile bakıp Mehmet’e rahmet okurken sol elini günden güne büyüyen göbeğinin içindeki minicik yaşama sürtüp,

“Mehmet ölmedi, o hazırlanıyor yeniden gelmelere!”

Huzur veren sesinden geceye en güzel ninnileri kıskandıracak tılsımlı türküler yakarken, içindeki minik yaşamdan karnının ince duvarına doğru sesinin güzelliğine mukabil birer ikişer tekmeler geliyor.

O gece yaradan rahmet yağdırıyor fakir hanelerinin üzerine, kimlerinde “Son” derken kimlerinde kıvılcım misali yeni hayatların fitili ateşleniyor.

Unutmadan, nefes alıyorsan “Umut” var demektir.

Her zaman...

OYUN VAR

Memik KÖMEKÇİ

Sizin köyün dağlarını dolandım,
Türlü türlü görmediğim koyun var.
Toy düğüne çağırdılar zorlandım,
Çeşit çeşit bilmediğim oyun var.

Ateş yakmış göğe varmış dumanı,
Odun çatmış bozartıyor çimeni,
Yoldan çıkmış ısmarlama imamı,
Nice nice kermelenmiş boyun var.

Kimi oynak, kimi toynak boynuzlu,
Kimi yaşlı, kimisi genç otuzlu,
Kimi mızrak kimi eli topuzlu,
Türlü türlü at üstünde soyun var.

Elde kasnak, tef çaldıkça döndüren,
Çıldır köçek yürekleri yandıran,
Fistan giyip el âlemi kandıran,
Hışva gibi tım tıkıraklı toyun var

Yaz baharı kış ayında gözleten,
Bağır açıp yürekleri közleten,
Dolunayda âşıkları özleten,
Yüzü benli gökyüzünde ayın var.

Hukuk bilmez, hak aramaz yelini,
Hoyrat akar, söz dinlemez selini,
Sıka sıka incelten o belini,
Köyde ağa, paşa gibi dayın var.

Ayaz vurur yaralarsa solunu,
Sancı girer çeviremen kolunu,
Açmak için Köşkeroğlu yolunu,
Eğer tutmaz, sırtı kaygan tayın var.

<u>Kerme</u>	: Gübre, tezek, deride kalınlaşmış kir tabakası.
<u>Toynak</u>	: Hayvanların tırnağı.
<u>Çıldır köçek</u>	: Çalgı ile raks eden canlı, parlak erkek.
<u>Fistan</u>	: Entari.
<u>Tef</u>	: Zilli kasnağa geçirilmiş, kursak zarından oluşan çalgı.
<u>Hışva</u>	: İçi boşalmış pamuk kozası.
<u>Tım tıkırak</u>	: Davar ya da köpeklerin boynuna takılan çan.

SESSİZ VE SAKİN DALGALAR

Nilüfer AKINGÜL

Bir dağ evi sessizliği dinliyorum. Sanki her toprağın altından bir ölü kalkacakmış gibi ürpertide varlığım. Aslında insan ne kadar da yalnız, ne kadar da kimsesiz; bir kez daha mührünü basıyor düşüncelerim, kendini bir daha onaylıyor.

Sessiz ve sakin dalgalar içimdeki kumsalları bir sarıyor, bir itiyor; yaslandığı dağların dibini oya oya okşuyor düşünce denizimi. Kalabalık sokaklar ve cadeler izliyorum.

Bir gün bir şair arkadaşımınla sohbet ediyorduk. Ben dedim ki insan ne kadar yalnız değil mi? Yalnız doğuyorsun, yalnız yaşıyorsun ve yalnız ölüyorsun?

“Hayır!” dedi ve devam etti:

“Yalnız doğmuyorsun, annen doğuruyor; yalnız yaşamıyorsun, arkadaşların, akrabaların, dostların, düşmanların oluyor ve yalnız ölmüyorsun. Yine seni yıkayan, kefenleyen, defneden birileri var.

Peki ya sonrası er geç yine yalnızlık yok mu dedim? Sustu, belki de susmayı susturacak kadar sustu.

Gerçi kelimeler ne kadar anlatabilir insanın haleti ruhiyesini bilmem? Bana bir ağaç gibi gelir cümleler; kiminden tatlı meyve, kiminden ekşi. Ha bir de görünen kadar görünmeyeni de vardır toprağın altında. Kimi bir kuş olur o sözlere yuva yapar, kimi kurt olur kemirir hayat menbainı. Hisler harflere muttali, kelimelerle cümle içinde hapsedilince acaba damardan ayrılan kanın havayla teması gibi oksitlenip içeriğini yitirir mi?

Bazen “Söz gümüşse sükût altındır.” atasözü takılır aklıma. Peki ya altının kıymetini bilen bir sarraf bakışı yoksa insanlarda, kendimizi harcamaz mıyız?

Yaş aldıkça hayattan kabuğuna çekiliyor insan. Yaşanmışlıklar, yaşanamamışlıklar birbiriyle kavga-lı ve derin bir yalnızlık başlıyor; İmam-ı Gazali'nin “Mümkün Dünyalar Teodisesi” geliyor aklıma. Sonrası kendinizi kaderin rüzgârına teslim ederek tevekkül denen o muhteşem dünya...

Kelebeklerin kanadındaki rengârenk beneklerden tutun da kuşların kanatlarında dizili tek tek teleklere, hücrelerimizin ve o ilahi emir ile parmak izlerimizin kendine münhasır dizilimlerine kadar her türlü ahenk adeta tasavvufi tabirle ‘halk içinde hak ile birlikte olma’ hakikatini haykırıyor. Yani bir sen ve bir yaratıcı.

Gece olur yıldızlar yalnız; gündüz olur ağaçlar, çiçekler, böcekler... Yağmur yağar damlalar yalnız, müzik çalar notalar yalnız. Havada uçan kuşlar, yol üstünde yokuşlar yalnız.

Bazen bir kuş olup göçmek gelir içimden. Bilmediğim rüzgârların esintisinde, bilmediğim coğrafyalara doğru. Bazen rüyadan uyanır gibi izlerim kendimi; bugün hayatın neresindeyim diye? İnsan ne tuhaf değil mi? Ağlıyor, gülüyor, uyuyor, uyanıyor, seviyor, nefret ediyor. Bunlara kimi kısa, kimi uzun bir zaman çatısı altında yaşamak deniliyor ve bunun yine bir karşıtı var: “Ölüm”. Aslında her şeyi zevahirinde de siretinde de iki uçlu yaşı-

yor insan. Kabiliyeti nispetinde ya yükseliyor ya alçalıyor. Yani demem o ki güzel gülen hakikaten güzel ağlıyor. Bir şeyin dibi aslında o şeyin fevkinde de sobellettiriyor insana.

Evet, iddia ediyorum her insan yalnız. Hiç kimse insanın yalnızlığına dokunabilecek kadar bile ona yaklaşmıyor. Kalbi ile Allah arasındaki yola gelince: Aslında insan yalnızlığını anlıyor, zira gerçek dostu bulan başka dosta tevessül etmez. Anne babaya evlattan daha güzel can ciğer yoktur ama onların evlada olan yakınlığı veya evladın anne babasına olan yakınlığı bile mahşerde karşılıklı kaçışları kadardır. Velhasıl her insan yalnızdır ve yalnızlık, kendini bulmaya açılan tek kapıdır. “Ben kimim?” sorusunun en güzel cevaplarını yalnızken alır insan. Zaten peygamberlere ve velilere baktığımızda da bunu açık ve net müşahede etmekteyiz.

Kuşları seviyor olmamız, bazılarının karga oluşunu değiştirmedeği gibi tabii ki her yalnız kalan insanın da hakikat yolculuğunda olduğunu iddia edemeyiz. Zira insan mayası nispetinde şekillenir. Kimi yalnız kalır melekûta meyleder, kimi kötülüğe. Kendinizi tanımanın en kestirme yoludur yalnızlık. Yalnızlığınızı yalnız bırakın, bir müddet sonra göreceksiniz ki yalnızlığınız sizi yalnız bırakmayacak kadar sevecek; belki siz de onu seveceksiniz kim bilir?

KUŞ NÖBETİ V/AKTI

Meryem KÜÇÜK

eğilir gibi
selamlamak bir düşünceyi
ve dinlemek
kelimelerden geçen
acıyı dinlemek

yürümek /yorula yorula
uğuldayan şehrin
sokaklarında ağır aksak

doğurgan bir boşlukta
izini sürmek
dönmek ya da dönmemek
dudaklarında asılı kalmış
yara almış /yaralanmış
sözcükten sözcüğe o kuşlar

korcu ve endişeye sarılırken
geç git kapatma gözlerini
O bilince açılan kapıdan

Nuh'un gemisinin güvercini
bir yaprak daha getir
eşikten eşığe

cem ede ede göçerken
göğsümün kuşları
hazırlan göçme vaktine
nasılsa vakit
kuş nöbeti v/aktidir

BİR BEKLEYİŞİN HİKÂYESİ

Mustafa IŞIK

-Her anlatı hikâyesi kadar anlamlıdır.

Kelam ehlinin yürek ateşi tutuştururken gökteki yıldızları, ortalık feleğin dilinden yangın telaşesi giyinir. Kaçıp sığınmaya, kurtarılmış bölge gözlerini bırakmıştır.

Ağıt yaktığım görülmez hiç, türkü sevimliğimden. Bilirim dinlediğim bütün deniz hikâyelerinde mutlu son adına, duyulan hep biraz Tamara çığığıdır. Hikâyelerin sonunda yıldız yanığı göklerden düşmeyen o kızıl elmalardan âşıklar nasipsiz kalacaktır. Yüreğim ayağına serili ülke olsa, başşehrini talana gülüşün çıkagelir.

Olsun, kursan da divanı, kalemi kırsan da... Ben, o kalemi kıran el olurum. Gümüş tepside sana sunmaya getirilen baş, bir varmış hiç yokmuş mesellerde yolunu gözleyen bir çift kara gözün muştusu... Bekleyişim, beni uykuda öpmeyen meleğin hikâyesinin kırık dökük yerlerini onarmaya geleceğine olan inancım dandır, yoksa bunca kırgınlığımı pak etmeye kaç yağmur vakti sevmeleri yeter? Vakit eylül de olsa mevsim görüldüğü kadar hazan olmayabilir. Gönül çelen bakışın bütün hikâyeleri kahramanlarına küs kılar.

Hikâyeler ortasında bir başına Tamara, dile gelmeye beklemekten yorulur. Çoban, mesken tutmuştur denizin orta yerini ve baba bilindiği kadar zalim değildir. Sevdaya hürmet, her âdemin yürek yarasıdır. Sormak lazım feleğe, gecelerin niye bunca günah biriktirdiğini. Susmakla su'satıyorsak toprağı, Kerbela bize uçsuz bucaksız çöl olur, Yusuf'u satan zindan ayıbıyla boğulur kuyular. O zaman söyle, gözlerindeki yitik esmerliğe tutunmanın bir anlamı var mıdır?

Toprak, bizi ölüme çağırabilir artık, âmadeyiz sedasına. Geceye meftun gökte yıldız alayı, meleklerin avucuna sığınıp yeryüzünü talana inebilirler. Âhular seslerini, papatyalar kokularını, vadiler derinliklerini, camlar kırıklarını... Toplayıp bizi uğurlamaya gelebilirler.

-Bil ki ey güzelliğin esrarı, âlemin ruhuna esenlik bir yağmur damlasıdır!

Gözümüzdeki ve gönlümüzdeki masumiyeti öpecek, anne merhametine sığınmış tabut karanlığıdır bize hediye. Artık, ufuklar göğün grileşen maviliğini kızıla boyamaya başlamışlardır ve kuşlar, kırk göçten artan yorgunluklarını geceye ve hüzne sığdırmanın hazırlığındadır.

-Ey yâr, yolculuğum bilinmez ülkeyedir!

KUŞUN HİKÂYESİ

Kenesbay ALLAMBERGENOV

(Çeviri: Azizbek JANABAEV)

Bir varmış, bir yokmuş. Çok eski zamanlarda yaşayan bir çocuk varmış. O, çok güzelmiş ve gözleri mücevher gibi parlıyormuş. Ama çocuğun hiç arkadaşı yokmuş. Çocuklar onunla arkadaş olmak istemiyormuş. Bu durumdan sıkılan çocuk kendisine arkadaş bulmak için yola çıkar.

Az gider, uz gider. Aylar ve yıllar geçer. Çocuk hiçbir yerde arkadaş bulamaz. "Arkadaş olalım." diye yalvarır çocuklara ama çocuklar onunla, "kız gibisin" diyerek alay ederler. Çocuk sinirlenip en iyi giysilerini ateşe atar. Sonra yırtık pırtık elbiseler giyerek doğduğu köyden ayrılır. Yolda giderken büyük bir ağaca yaklaşır ve harika bir kuş tarafından durdurulur:

- Hey evlat, arkadaş mı arıyorsun? - diye sorar.
 - Evet. Ama kimse arkadaşım olmak istemiyor.
 - O zaman arkadaş olalım. Ancak arkadaş olmak için sana birkaç şartım var. Bunu yapmak zorundasın, tamam mı, der.
- Çocuk birdenbire mutlu olur. Hemen onunla arkadaş olmaya karar verir.
- Arkadaş olmak yeterli. Bana tüm şartlarını söyle, onları yerine getireceğim, der çocuk.
 - Her şeyden önce der kuş:
 - Benim için iyi bir yuva kuracaksın. İkincisi, her zaman birbirimize yakın ilgi göstereceğiz.

Çocuk:

- "Anlaştık." der. Sonra kuşu eve götürür.

Çocuğun büyük bir bahçesi vardır. Orada çeşitli çiçekler yetişiyordu. Elma, erik, kayısı, armut, incir ve üzüm olgunlaşıyordu. Meyveleri çok lezzetliydi. Çocuk bu meyveleri yerken büyük bir keyif ve lezzet alıyordu. Ancak bu meyvelerden hiç kimseye vermiyordu. Bunu anlayan yakındaki tüm kurtlar

çocuğun bahçesine saldırır. Yaprakları düşürür ve meyvelere girer. Bahçedeki ağaçların dalları birdenbire kurumaya başlar. Çocuk iyice düşünür. Sonunda:

- Ben şimdi ne yapmalıyım? diye arkadaşı kuştan yardım ister.
- Korkma dostum, sana yardım edeceğim, der kuş.

Gerçekten kuş dediğini yapar. Kanadından bir tüy koparır ve çocuğa "Onu yak!" der.

Bu arada açık gökyüzü kuşlarla dolar. Hepsi bahçeye konup tüm kurtları yer.

Çok geçmeden çocuğun bahçesi yeniden yeşerir. Bülbüller şarkı söyler ve çiçekler goncalarını yeniden açar. Meyveler olgunlaşır. Şimdi çocuk oldukça mutludur. Artık onun işi seyahat etmektir.

Derken bir gün kuş çok hastalanır. Yavrularına yemek götürecek dermanı yoktur. Kuşun durumu her geçen gün daha da kötüye gider. Yavruları sabahtan akşama kadar yuvalarında cıvıldaşır ama çocuk hiç yardımcı olmaz. Yavrulara ve kuşlara tahıl vermez, seslerini duymamış gibi yürür.

Kuşun yılan denen bir büyük düşmanı vardır. O, yuvadaki durumun farkındadır. Yılan bu durumdan yararlanarak her gün kuşun bir yavrusunu alır. Çocuk bunu fark etse bile, yardımcı olmaz. Sonunda kuşun tüm yavruları yılan yem olur ve kuş yuvada yalnız kalır. Zor durumda kalan anne kuş, çocuğa gücenip uzaklara uçar.

Yıllar geçer ancak bu ayrılıktan sonra kuş bir daha dönmez. Çocuğun bahçesi yeniden kurumaya başlar. Çiçekler açmaz, bülbüller şakımaz. Meyveler de tükenip ağaçlar kurumaya başlar.

Öyle ve böyle çocuk o lezzetli meyveleri yiyemez.

Yazar: Kenesbay ALLAMBERGENOV

Kenesbay Allambergenov 1954 tarihinde Karakalpakistan Cumhuriyeti Karaözek ilçesinde doğdu. 1984 yılından beri Karakalpakistan Yazarlar Birliği üyesi.

Onun "Qaraqalpaq Ädebiyatında Aytıs" (1989) ilmî çalışması ve "Quslar Qaytqan Kün" (1970), "Qıyın Ötkel" (1983) uzun öyküleriyle "Ömir Mäwritleri" (1987), "Därya Tartılğan Jıllar" (1992), "Därbent" (1984) romanları yayınladı. O Gi De Mopassan'ın "Äzizim" romanını çevirdi.

Kenesbay Allambergenov şimdi Ajiniyaz akındaki Nukus Devlet Pedagojik Enstitüsü Türkî Diller Fakültesi Karakalpak Edebiyatı Kürsünde profesör olarak çalışıyor.

Çevirmen: Azizbek JANABAEV

Özbekistan Cumhuriyeti, Karakalpakistan Cumhuriyetinde 29 Ocak 2003 tarihinde Çimbay ilçesinde doğdu. 2009-2020 yıllarında Karakalpakistan Cumhuriyeti Çimbay ilçesi 10. okulda okudu. Şimdi Ajiniyaz adındaki Nukus Devlet Pedagojik Enstitüsü Türkî Diller Fakültesi Karakalpak Dili ve Edebiyatı Bölümü lisans öğrencisi. Kazak, Özbek ve Türk dillerini biliyor.

İÇİME İŞLEYEN, KİMSİN? Özge Nur ARSLAN

Çok dağıldı yüreğim. Parçalarım her biri saçılmış, nereden bileyim. Kim bu amansızca içime işleyen? İşlenecek bir yer dahi kalmamışken yerini nasıl buldu? Ben dahi bendeki yerini bulamamışken nasıl buldu, nasıl işledi, bilmiyorum. İçim biçim biçim. Sen hangi biçimin parçasına ilıştirdin kendini? Yoksa yapbozumun parçası mısın bilmem ki. Parçalarımın birleşmesini sağlayacaktır belki de içime işleyen. Ben hayatın girdabında savrulan bir avareyim. Yollar dolambaç olmuş önümde. Biri bir yana diğeri öteki yana dolanır. Var mıdır bir çıkış yolu bilmem.

Bir duygu siniyor üzerime, her şeyden vazgeçer gibi oluyorum. Sonra içimin bir parçası sarılıyor gibi ruhuma ve ben hayattan tat alır gibi oluyorum. Üst üste gelen yorgunluklar çizilmiş yüzümün hatlarına. Gözlerim gülse kenarlarından kırışıklıklar ele veriyor beni. Saklambaç oynayamıyor artık ruhum. Bedenimden kelimeler yansıyor gibi. Ben sussam gözlerim konuşur, gözlerim sussa ellerim... Sahi hangi parçamdasın? Ellerin hangi ellerin? Amansızca büyüyor bir şey içimde. Kim bu, nerelerin yağmuru yağıyor toprağıma? Kurumuş dallarım, solmuş çiçeklerim. Kıyıma vurmuş insan cesetleri, yosun tutmuş yüreklerin ölmüş hislerinden kıyımın köşeleri. Ben duygularımı ipe asmış geleceğın gününü bekleyen avare. Yağmurdan bir damla düşse yeşertir mi dallarımı?

Sen misin o yağmur damlası? Bir şey var şuramda, büyüyor ve ben sonunu alamıyorum. Sanki sarılmış boynuma teselli ediyor düşüncelerimi. Ben yollarımda kayboldum. Dolambaçlar birer labirent gibi. Çıkış yolu bulamıyorum. Etrafım siyahın tonlarıyla donanmış gibi. Kasvetli bir havayı soluyorum gibi. Bir el uzansa dağılır mı kara bulutlar üzerimden? İçimin parçasına düşen yabancı, sen misin elleriyle bulutları açıp güneşi üzerime düşürecek?

Gerçekten var mısın? Varsın belki ama yoksun, çok uzaktasın, kim bilir hangi topraklardasın. Bir gün gerçekten içime işleyip yollarımın düğümlelerini beraber çözer miyiz, bilmiyorum.

Nefessizim, nefes sızım sen misin nefesim? Gel çünkü ihtiyacım var; çünkü ellerim ellerin, gözlerim gözlerin. Bense hep yolunu gözlerim.

ARZ-I HÂL

Bekir YILDIZ

Tutsak kalmış yüreğimin başkentinde,
Yalnızlığın açık adresinde meskenim.
Muhkem zamanlardan damıttığım dertlerime,
Derman arıyorum yârin eşiğinde biçare.

Ben hayal denizlerinde avareyim
Gölgesindeyim en koyu hatıraların.
Maziden müstakbele giden yolda,
Kayıp devran durağında bekliyorum.

Dalgaların kanatlarına taktım icâzımı,
Sahi damlalar taşır mı nazlı niyâzımı?
Katar mı rüzgâr soluğuna umudumu,
Hüzün sahillerinde haber bekliyorum.

Gecenin girdabında tutuştu seslerim.
Ruhum kenetlendi kelim sahibine
Senin için yağıyor aklıma heceler,
Açılıyor sürgün kalan tüm resimler.

Hangi hatıradan kalma bu manzara?
Bu anasır hangi alemden bir parça?
Sessiz ve soluksuzum nefes nefese,
İki damla inci düşer aylak ellerime.

Ben aşkına kördüğüm bir dilenci,
Sersemim bilmem atlasın renklerini,
Dalga dalga köpürür ruhumdaki düşler
Vurur sahillere kirli paslı düşünceler.

Gözlerin gönlüme akan deli bir nehir,
Amansızca akar ç/ağlaya ç/ağlaya.
Bakışınla ağarır yolum zifirin ardından,
Açılır şehrin kapıları kirpik uçlarından.

Vuslata gebe hasretim hicran içinde,
Umudumdan yana tüm tesellim,
Ağrılı bedenim, kırık dökük yüreğim,
Kalmadı endamım arz-ı hal ederim.

BÜLBÜLLER GÜLLER VE BÜTÜN KUŞLAR

Mehmet CINGİR

Şakımıyor seherde bülbül, dalında gülün
Seher mahzun ben mahzun, bülbül mahzun, gül mahzun!
Nazlansa da âşıktır sesine gül, bülbülün,
Feryadı kaldı şimdi gülün ve ruhumuzun.

Bülbül şimdi Kafdağı'nın arkasında bir sır
Ey gül! Kargalar konar artık şimdi dalına
Gelmez o âşık bülbül beklesen de bin asır.
Katil sinekler talip olur artık balına.

Ey göçmen kuşlar! Yollarınız neden kırmızı?
Öldü kuşlar; haydi sela verin ey hocalar!
Her seher öperdi sesinden çoban yıldızı.
Yetim kaldı leylek sesine hasret bacalar.

Yokken siz ey atmacalar, leylekler, şahinler!
İmparatorluk kurdu ülkemde pis yılanlar.
Azap denizinde boğulur bir gün hainler,
Pusulunuz var mı, göç yolunuzu kim planlar?

Rengârenk, solmayan elbisenizi kim dikti?
Hangi ressamın fırçasından çıktı bu renkler?
Çöller, dağlar aşan kanatlarınızı kim taktı?
Olsun bu kanat sesleri müjdeli bir haber.

Yıldızlar malihulyalı bir gökyüzü olur
Uçun kuşlar, hangi iklimde gelmişse bahar!
Coğrafya; Carl Ritter'den değil, sizden sorulur,
Şimdi söyleyin hangi yönden esecek rüzgâr?

Kiminiz şarkı söyler gökkuşağı rengiyle,
Bu değişmez; böyle yazılmıştır size yazı.
Kiminiz ilahi, Berk-i Itri ahengiyle
Alınca güngörmüş piriniz eline sazı.

Bülbül de katıldı göçe, gül yüz vermeyince
Ay ışığından kırmızı bir gül yaptı bülbül
Hâr içindeki kırmızı gülü görmeyince
Geri çağırdı bülbülü bunu kıskanan gül.

Bülbül en güzel şarkısını söyledi o gün
En eski birleşik makâm-ı bestenigâr
Keyfine diyecek yoktu o gün beyaz gülün
Sarılınca bülbül güle, battı kalbine hâr.

Ezelden sütbeyaz iken mâşuk gülün rengi
Âşık bülbülün kanıdır güldeki kırmızı
Bülbül gülün, kırmızı gül de bülbülün dengi
Boşuna yapmıştır mâşuk mağrur gül bu nazı.

İki âşık tam muratlarına erecekken
Soldu nazlı gül, âh etti bülbül, bitti mevsim
İki âşık gerdek gecesine girecekken
Mezara girdi bu âşık iki ünlü isim.

İssız bir dağ başında yan yana iki mezar
Birinde bir gül açar kızaran rengi ile
Diğerinde bir garip bülbül öter her bahar
Ruhuna "Fatiha" yazar her mezar taşında
Gelip her yıl güller, bülbüller ve bütün kuşlar
Bir "Fâtiha" okurlar mezarları başında.

OKUMALARIM

Şener ÖKTEM

Kaybolan Yıllar Arif Onur SOLAK

Bu topraklarda yaşıyorsanız derdiniz var demektir. Hepimiz, kültürel havzamızın tarih boyunca hüzün kokan havasından şu veya bu şekilde nasıpdârızdır. Doğulu olmanın getirdiği irfanî geleneğin, her ne kadar bu geleneğin devam edip etmediği tartışılıyor olsa da Anadolu topraklarında vücut bulmuş hâlidir bu coğrafyada yaşayan insan. Yetmişli yıllarda, taşradan kente doğru esen rüzgârın umut dolu esintisiyle başlamıştı çetrefil hikâyemiz. Kent; iş demekti, aş demekti, emek ve eş demekti. Hâlen de devam eden bu zorlu süreçte Anadolu insanının kentle olan kavgası devam ediyor. Şehrin varoşlarına sıkışıp kalmış, modernizmin dişlileri arasında çıkış yolu arayan insan, dilindeki pelteklilikle, öfkesini bağrına basarak inatla yaşamını sürdürüyor. Bu cenderenin içinde biz mi hayatı yaşıyoruz, yoksa hayat mı bizi öğütüyor?

İşte, can yakıcı soru buydu. Bu topraklardan beslenmiş olmasının ortaya çıkardığı yerli bakış ve duruşun kadim izlerini takip eden ve her şeye rağmen “inatla yaşama” adına dilinin ucuna gelen her neyse yutku-

nan bir yazarın eseri önümüzde.

“Kaybolan Yıllar”; Hayal Bilgisi, Asi, Şehir Defteri, Barbar, İtibar ve Yarpuz dergilerinde şiir ve öykülerinden aşına olduğumuz Arif Onur Solak’ın öykü kitabı.

Hâlen, Hayal Bilgisi Edebiyat ve İyilik Dergisi editörlüğünü de yürütmekte olan Arif Onur Solak’ın daha önce yayımlanmış; “Aşk Cellâdına Son Tebessüm” (2013) ve “yaşamak kederli bir babadır bu coğrafyada” diye geçen dizisiyle özetleyebileceğimiz “Yenilginin Zaferi”(2018) isimli iki şiir kitabı bulunmakta. Kaybolan Yıllar’ı okuduğumda, toplumsal sorunlara duyarlı ve edebi kaygıları olan bir kalemle karşılaşmanın keyfini duyumsadım diyebilirim.

On dört öyküden oluşan “Kaybolan Yıllar” Ocak 2022’de Simer Yayınevi’nden çıkmış. Toplumcu-gerçekçi bir yazar olan Arif Onur Solak sade, duru Türkçesi, akıcı üslubuyla zaman zaman ironinin dilini de kullanarak her yaşta okuyucuya hitap ediyor.

Günümüz şair ve öykücülerinin yazdıklarında, kişiliklerini ele veren cümlelere, eskiye oranla daha çok rastlarız. Belki de bu postmodern çağın konjonktürel özelliğidir. Yazılanlar çoğu zaman anlatıcıyla özdeşleştirilir. Bu yüzden “Kaybolan Yıllar”da özellikle belirli dönemlere şahitliğin yapıldığı bazı öyküleri, yazarından bağımsız düşünemeyiz.

Satır aralarında yazarın “duruş” ve “anlam” dünyasını yakalamaya çalıştığımızda; ideolojik körleşmenin olmadığı, ayakları bu topraklara basan yerli bakış açısına sahip, haksızlık karşısında dik durabilen bir karakter kanaati uyanır. Sevgi, adalet gibi, “insan”ı ve “değer”i önceleyen bir evrensellik de göze çarpar. Manevi hassasiyetleri gözetken, hak ve hukuka riayet eden bir kişiliktir yazılarından anladığımız.

Şiirlerinde olduğu gibi öykü isimlendirmeleri de ilginçtir Arif Onur Solak’ın: “Uyumsuz, Metropol Bikkını, Çağ Bozumu...” gibi başlıklar, aykırı bir yazarla karşılaşacağımızın yol haritasıdır. Kitabın gerek ön, gerekse arka kapağında öykülerin isimlerinin bir dönemin tanıklığını ifade eden gazete kupürü olarak yer alması ve bunları yaşamış, sırtını dönmüş, ileriye, geleceğe yürüyen insan figürü isabetli bir seçim olarak duruyor.

Arif Onur Solak, şiirlerinde olduğu gibi öykülerinde de modern hayatın girdapları ve bu hayatla mücadele içindeki insanın serüvenini konu edinir. “Kaybolan Yıllar” son otuz yılda ülkemizde yaşanan sosyal olaylara bir nevi yazarın tanıklığıdır. Okuduklarımızla birlikte biz de öfkelenir, üzülür; güler, seviniyoruz. Duygu atmosferinin hemen hemen her türünü hissederiz bu kitapta. Yeri gelir: “Eve Dönen Adam ve Uyumsuz” öykülerinde olduğu gibi bağırır, coşar; yeri gelir, “Yolun Sonu” öyküsündeki gibi sükûta sığınır, içimize döneriz. Bir yandan taşradan gelen sessiz yığınların çığlıkları kulaklarımızda uğuldarken, diğer yandan şu sözlerle seslenilir Anadolu insanına: “İnsanın beynini kemiren kurtları ayıklamakla meşgul olduğu bu yerde, sana söyleyecek son sözümün ilk cümlesini hatırlamaktan yoruldum. Telaşlı gözlerinden taşan korkuya karşı söyleyebileceğim tek bir sözcüğüm var dilimde: Merhaba!”

Arif Onur Solak öyküleriyle bazı dönemlere ışık tutarken tavır olarak iyilik ve erdemin tarafındadır. Hikâyeler yaşanmasa duygular bu kadar içten dile gelemezdi. Mola verdiği, çayını demlediği, âşık olduğu dönemler olduğu gibi, yol kazaları ağırlıktadır öykülerinde. Ça-

yına muhabbeti, çarpıklıklara öfkesini katık eder. Bu mola dönemlerinde sürekli durmaz, dinlenir sadece; nefeslenir, sesine kuvvet vermek istercesine. Haksızlıklar karşısında kelimelerinin kaşları çatıktır. O hep yürür, yürür. Tek başına kalsa da yürümenin asaletine sırtını dayar.

İlk sayfasını “Hayat ve Bazı Şeyler” diyerek annesine ithaf eder Solak. O kadar: Hayat ve Bazı Şeyler... Anne duası, öykülerin çoğunda sığınılacak yer olarak çıkar karşımıza.”Kent Meczubu” öyküsünde: “Oğlum nasılsın?” dedi sesinden taşan büyük bir merhametle. İyi değilim anne, yalnızlığıma yeniliyorum her gün. Üstüm başım dert içinde. Acı çekiyorum anne, kurtar beni, diyemedim.”

Yazılanları, anlatıcının kimliğinden azade düşünemeyiz çoğu zaman demiştik. “Uyumsuz” adlı öyküde kimliğini de ele verir yazar: “Bir kere de sonrasında düşün Hakan, ben bunu yaparsam ne olur? diye bir ölç, bir tart Allah aşkına. Güya seninle bir gelecek planlıyoruz değil mi, sen ne anlarsın gelecekten? Varsa yoksa ilkelerin ve bu ilkeler uğruna verdiğin savaşların. Biraz da bizi düşünseydin keşke.” Her doğru her yerde söylenmez, diye meşhur bir söz vardır hani. Alıntıladığımız kısım duruş sahibi, ilkele-

rini önceleyen bir görüntü çizer bize. Çoğu öyküde bu profili görürüz. Anlatıcı, taraftar; haktan, hassasiyetlerden, vatanseverlikten yana. Ödün vermez ilkelere, verilmemesi gerekir, diye düşünür. Felsefik bir tartışmanın tarafıdır, duruşu nettir: “Her doğru her yerde söylenir.”

Müştehir Karakaya’ya atfettiği “İçimden Geçen, Selma’nın Şiiri” adlı öyküde: “Bu kargaşanın içinde senin ne için var Selma, yine bir şiire tutunmuş yürüyorsun karanlığı yara yara.” Şair yönü, öykülerinde de peşini bırakmaz, yapışır yakasına. İlk şiir kitaplarının kokusu da siner öykü aralarına. Duyarlıdır, “Bir gözyaşı kadar yakınlım annelere / Ve çocuklar benim ikinci adresim olamaz / Ölü bebeler taşıyım ceplerimde” diyerek kıyıya vurmuş Aylan bebeğin hassasiyetini dokur gönüllere.

“Kent Meczubu” öyküsünde kentin varoş acıları karışır yüreklerle. “Kuyumcu dükkânının önünde mendil satan sevimli çocuğun boynu bükük bakışlarını gülüşlerimizle eze eze girdik içeriye.”

Hemen hemen her öyküsüne sinmiş olan “Metropol Bıkkınlığı”nı şu sözlerde yakalıyoruz: “Kent soylu acılardan ve ışıltılı gürültülerden uzağa gitmek için kırdı kalemimi.”

“Geç Gelen” öyküsünde, yayınevine gönderdiği şiir dosyasının cevabını bekleme heyecanını umutsuzluğa dönüştüren bir şairin, öldükten sonra mail kutusuna düşen “Onaylanmıştır!” mesajını konu ediniyor Solak.

“Yolun Sonu” öyküsü, diğerlerinden farklılık arz ediyor. Yanlıslara olan öfkesini, nefretini bağrına basıp Eyvan Baba’nın dergâhında soluğu alıyor. Kitabın tam ortasında okura nefes aldırıyor. “Ben” diye girdi söze Ensar: “Yükümü bırakıp da geldim buraya. Dünya yükü ne kadar boşsa içi o kadar ağır geldi üstüme, bundan dolayı ağırlaşmış, beni hantallaştırmış ne kadar cisim ve esami varsa sırtımda unuttum hepsini. Yalnız ve ancak “Tek” olandan gayrısını bilmemeyi seçtim. Tek bildiğimse gümrak nehirlere gibi taşım çöğalmaktır niyetim.”

Darbeleri Demokrasi bölümünde, “Son Kale” isimli öyküsünde 15 Temmuz, kitaba da adını veren “Kaybolan Yıllar” ve “Eve Dönen Adam” öykülerinde ise 28 Şubat darbelerinin dramatik sahneleri canlanır hafızalarda. “O yıllarda yarım kalmış bütün hikâyeler gibi yuvarlanmıştı en güzel düşleri sistemin uçurumların-

dan.”, “Ne söylesem boşluğa yuvarlanıp düşecek kelimeler kaldı heybemde” diyerek bir dönemin acımsı tebessümünü asılır dudaklarından.

“Selamı sabahı kesilmiş bir çağın ortasında debele-nip duruyoruz biteviye.” diye seslendiği, “Çağ Bozumu” öyküsünde yiten değerlerimizi ele alıyor Solak. “Verilen selânın komşumuza ait olduğundan habersiz yaşıyoruz.”

Son olarak “Ey Kâri!” diyerek okura hitap ediyor anlatıcı. Biz de okur olarak nice şiir ve öykülerini okuyabilmek için çokça kullandığı sigarayı, en azından öykülerinden çıkarmasını salık veriyoruz.

Bize göre en başa alınması gereken “Şiirin Solduğu Akşam” öyküsünde Arif Onur Solak, Hayal Bilgisi Dergisinden yol arkadaşlığı yaptığı Cahit Abi’sine cevap vererek kitabı sonlandırıyor.

- Arif ne oldu şiir?
- Bitti abi.
- Yazdın demek, güzel.
- Yok abi, öyle değil.
- Nasıl, öyle değil?
- Bitti abi şiir, kendini bir başarısızlığa astı.

...
Gönül çığlığın solmasın ey şair.

Senin için özgürlüğe susamış, “Kuşlar” ezgisini dinliyoruz Ömer Karaoğlu’dan. Kuşlarla birlikte uçarken, Minik Serçe’ye de kulak veriyoruz, hep birlikte:

“Şimdi bana kaybolan yıllarımı verseler
Şimdi bana seninle bir ömür vaat etseler
Şimdi bana yeniden ister misin deseler
Tek bir söz bile söylemeye hakkın yok”

SEYR-İ ALEM KÖŞESİ

Fatma SÜMER

Zirvedeki Saklı Cennet

Evet, “Âhir Zaman” diye tabir edilen bir dönemde yaşıyoruz. Ve bu dönemin en büyük olumsuzluklarından biri de vaktin bereketsizliği. Hepimiz hayata yetişemediğimizden, yapmak istediğimiz birçok şeyi yapamadığımızdan yakınıyoruz. Önceleri beden gücüyle yapılan birçok iş şimdilerde makinelerle yapılarak hem hayata kolaylık hem de zamandan tasarruf sağlıyor olmasına rağmen, biz yine de zamanı yetiremiyoruz. Hâlbuki dünyanın kendi etrafındaki dönme süresi değişmedi. O halde diyebiliriz ki biz zamanı verimli kullanamıyoruz. Oysa iyi bir planlama ile bunun üstesinden gelebilir, günümüz dünyasında karmaşa, kargaşa, stres ve yoğunluktan bunalmış ruhunuzu doğal güzelliklerle bezenmiş yurdumuzun çeşitli yerlerini gezip görerek dinlendirebiliriz. Boşuna dememiş büyükler: “Tebdili mekânda ferahlık vardır.” diye.

Elbette bizim de zorunlu meşguliyetlerimiz var hayatımızda. Ama coğrafyamızın sahip olduğu eşsiz güzellikleri gezip görmeyi de olabilecek bütün fırsatları değerlendirerek sığdırıyoruz yoğun meşguliyetlerin arasına.

Karabük Üniversitesinde eğitim gören kızımızı dönem sonunda almaya gittik ve “Buraya kadar gelmişken...” deyip çevirdik rotayı İstanbul istikametine doğru. Hem eş dostu hem de tebdili mekânları ziyaret etmek için. Bolu üzerinden geçerken doğal güzellikleriyle nam salmış “Yedigöller” geldi aklımıza ve hiç hesapsız kırdık direksiyonu bu doğa harikası yeri görmek için. Otoyoldan yaklaşık kırk - kırk beş km. uzaklıkta, dolambaçlı ama gidilebilir asfalt yolda ilerlemeye başladık. Yol aldıkça tabiatın güzelliği mest etti ruhumuzu. Sadece ruhu yorulmuyor insanın kalabalık şehirlerde. Gözü, kulağı da yoruyor şehrin kargaşası ve hengâmesine şahit olmak. İlahî kudret tarafından hâkinin farklı tonlarıyla donatılmış muhteşem doğayı seyretmek, sessizliğin sessini dinlemek dinlendiriyor insanın tüm âzâlarını. Gittiğimiz mevsim itibarıyla henüz yazın sıcağına teslim olmamış yemyeşil çayırlar, çayırlarda otlayan inekler, koyunlar, biraz daha ilerledikçe neredeyse başı bulutlara değen ağaçlar, yol boyu -sulak bir zemine sahip olmasından dolayı- tropikal iklimi yaşıyormuş hissi veren,

benim yaşadığım şehirde en fazla 15, 20 cm genişliğinde olan su bitkilerinin yaklaşık bir metreye ulaşmış yaprak genişliğini görünce bambaşka bir diyardaymış hissi yaşıyor insan. Ziyaretimizin haziran ortasında yağmurlu geçen birkaç güne denk gelmiş olması da bu hissi doruğa çıkarıyor. Şehirden fırap etmiş mahkûm hissi yaşayan ruhumuza eşlik eden, aynı zamanda keskin vadilere sahip manzarayı seyrederek zirveye doğru yol alırken “Dağın tepesinde göl mü olur? Hem de bir değil, yedi tane!” düşüncesi geçiyor o an aklımdan. Teknolojinin bize sunduğu kolaylıktan faydalanarak birkaç tıkla bu mekâna ait bilgilere ulaşıyorum. Yaklaşık 780 m yükseklikteki platoda, kayan kayaların vadilerin önlerini kapatıp yüzeyden ve yeraltından akan suların birbirlerine bağlı olarak birikmesiyle bu göllerin oluştuğunu öğreniyorum. 1642 hektar büyüklüğünde bir alandan oluşan bu bölge, 1965 yılında milli park olarak koruma altına alınmış. Daha ne kadar çıkacağız derken nihayet “Yedigöller Milli Parkı” yazan tabela görünüyor.

Yaklaşık 40 km kıvrımlı, yamaç yolu çıktuktan sonra içimizde beliren rahatlatma hissi çok uzun sürmüyor. Çünkü beş km süren, oldukça pürüzlü taş döşeme, eğimli yoldaki sarsıntılı yolculuk epey rahatsız ediciydi. Seyir terasına ulaştıkça, muhteşem manzarayı ciğerlerimize çekmemiz ve gözümüzün doyumsuz bir güzelliğe şahitlik etmesi oldukça rahatlatmıştı. Aldığımız bu enerjiyle göllerin hemen başlangıcındaki gişelere ulaştık. Bu doğal güzellik için çok da fazla olmayan bir giriş ücreti vardı. Bizim gibi Bolu istikametinden gelenler için eğimli yoldan biraz indikten sonra Nazlıgöl, Kurugöl, Sazlıgöl ve İncegöl’ün bulunduğu mekân karşılıyor bizi. Yolun üst kısmında bungalov evler bulunuyor. Vakti ve imkânı olanlar için, neredeyse başı bulutlara değen ağaçların arasında ve Rabbimin ikramı, doğa harikası göl manzarasının kıyısında tatil yapmak oldukça güzel olur. Yine bu tatil imkânını Sazlıgöl’ün kıyısında çadır kamplarında da değerlendirenleri görüyoruz. Kamp alanından doğuya doğru patika yoldan ilerlerken devasa uzunlukta ve neredeyse üç kişinin kulaçlarıyla çevrelemeyeceği bir kayın ağacına sarılıp âni ölümsüzleş-

tirmeden edemiyoruz.

Yürüyüşümüz eğimli ahşap ile desteklenmiş ve bu haliyle oldukça doğal ve estetik görünen merdiven şeklindeki patika yoldan devam ediyor. İlk olarak bizi ahşapla kaplanmış yüzey üzerine yerleştirilmiş, birçok akarı olan, Yedi Sular da denilen Dilek Çeşmesi karşılıyor. Buz gibi suyu ve otantik görünüşüyle insanın hem gözünü hem gönlünü ferahlatıyor. Ayrıca her gözünden birer yudum içer ve dilek dilermeniz kabul olur diye de bir hikâyesi var. Yine uzun gövdeli ağaçların arasından, iki farklı patikayla akarı çok yüksek olmayan şelaleye ve gülen kayalara ulaşıyoruz.

Araştırmalarımda neden bu ismi aldığına dair ayrıntılı bir hikâye bulamadım ama göllerin hikâyesiyle ilgili bir yanının olduğunu düşünüyorum. Göllerin hikâyesi demişken, bu ziyaretin hesapsız bir şekilde gerçekleştiğini söylemiştim. Gideceğimiz yerin isminden ve resminden başka bir şey bilmiyorum. O yüzden geldiğimiz yol boyunca yaptığım araştırmalara göre burasının da bir efsanesi olduğunu öğreniyorum. Efsaneye göre ülkenin birinde, birbirlerine aşık yedi çift vardır. Aşkları nedeniyle ülkelerinden sürülen bu çiftler, birbirlerine yoldaş olarak, şu anda yedi göllerin bulunduğu yere kadar gelirler. Buradaki doğa güzelliği onları çok etkilediği için burada kalmaya karar verirler. Büyüköl en yaşlı çiftin olur. İçlerinden en genç çift Küçüköl'ün başında konaklar. Damatlardan biri çok güzel saz çalar. Bu çiftin konakladığı göle Sazlıgöl demişler. İçlerinde öyle de nazlı bir gelin varmış ki sevdiğiyle birlikte kıyısında konakladığı göle Nazlıgöl denilmiş. Yolculuk sırasında hastalanıp zayıf düşen çiftin kıyısında konakladığı göle İncegöl; yine yolculuk sırasında susuzluk çekmiş, dili damağı kavrulmuş çiftin başında konakladığı ve susuzluklarını giderdikleri göle Seringöl denilmiş. Evet, geriye bir göl kalmış. Ama o âşıklar bu gölün derin olduğunu bilmiyormuş. En son çift de bu gölün kıyısında konaklamış. Bir gün gelin gölün kıyısından suya doğru birkaç adım atmış. Ama birden suya gömülmeye başlamış. Bunu gören sevdiği de arkasından gitmiş. Göl ikisini de derinliklerine çekmiş. Bir daha çıkamamışlar yüzeye. Diğer âşıklar her gün gelip beklemişler gölün kıyısında ama nafile. Onlardan geriye her gün işitilen çığlıkları ve gölün üzerinde beliren silüetleri kalmış. Bugün de gerçek aşkı yaşayanların göl kıyısına geldiklerinde onların seslerini duyduklarını ve âşıkları gördüklerini söylenir.

Bizler ailecek bu duygusal hikâyeyi terennüm ederken diğer üç gölün bulun-

duğu alana geldik. Geldik diyorum çünkü göller iki grup halinde ve araları çok uzun olmayan, yürüyerek ulaşılabilecek bir mesafede. Burada da önceki göllerin yanındaki gibi tuvalet imkânı, ondan ayrı olarak mescit ve geniş bir otopark var. Ayrıca göl kıyısında piknik yapabileceğiniz banklar da mevcut. Eğer bütün bir gününüzü burada geçirmek istiyorsanız ki buraya gelip de gezintinizi üç beş saatte bitirmeniz, doğa harikası bu güzelliğe doyabilmeniz zor, ihtiyaç karşılayacağınız bir büfe olmakla birlikte, mutlaka yanınızda yiyecek bir şeyler veyahut termosunuzda çayınızı getirmenizi tavsiye ederim.

Aracımızı park ettikten sonra derin gölün kıyısını dolanan, neredeyse suya sıfır patika yoldan yürümeye ve sanki saklı bir cennet köşesi gibi manzarayı içimize çekmeye başlıyoruz. Ziyaret ettiğimiz günlerin yaz ortasında birkaç günlük yağışlı geçen günlere rastladığını söylemiştim. Bu günlerde havanın serin, buğulu bir halde olması da bu manzaranın bize verdiği doyumsuz hazzı bir kat daha arttırıyor. Kalabalık şehirlerde karmaşadan, gürültüden, iş ve yaşam stresinden, yavan ve yapmacık ilişkilerden bitap düşmüş ruhumuza dinginlik veren bir iksir gibi adeta.

Bu dingin duygularla patika yoldan ilerlerken bir sincap iniyor mağrur, upuzun boylarıyla gökyüzüne uzanan ağaçların birinden. Seri ve sıcak hareketlerle yanımıza yaklaşıyor. İnsanlara o kadar alışmış ki avucumuzun içine kadar geliyor. Yanınızda taşıdığınız çerezi ikram ettiğiniz takdirde güzel bir dostluk kurabilirsiniz buradaki sincaplarla. Bu güzel dostla vedalaştıktan sonra ahşaptan yapılmış seyir terasları ve yine ahşaptan otantik köprü ile endamı bir kat daha güzelleşmiş Büyüköl'ün kıyısındaki yürüyüşümüz, göl suyunun şelale konsepti verilen bir kanalla Seringöl'e doğru ilerleyen akıntısına eşlik ederek devam ediyor. Dar ve uzun bir yerleşkesi olan Seringöl'ün bitiminden yine ahşap bir köprüyle karşısına geçtiğimde bir kafe çarpıyor gözümüze ve bir de dondurulmuş hayvan müzesi yazan tabela. Orayı da görmeden gitmek istemiyoruz elbette. Müze, kafeyle birlikte iki katlı yapının üst katında yer alıyor. Yine burası da ortamın doğasına uygun otantik bir konseptle düzenlenmiş, köşelerde sevimli dostlar-kedi ve köpekler için özel yataklar yapılmış hoş bir mekan. Müze bölümünde geyik, ceylan, ayı, kurt, tilki, kartal, keklik, vaşak, gelincik gibi, neredeyse canlı gibi görünen, içi doldurulmuş hayvanlar yer alıyor. Buradaki seyrimiz de tamam olduktan sonra, Seringöl ve Büyüköl'ün diğer kıyısından Deringöl'e ulaşış onun da

çevresini dolanan patikayı nadide manzaranın ruhu-
muza verdiği dinginlikle adımlıyoruz. Patikanın biti-
minde Deringöl'ü besleyen ve üst kısımda kalan ön-
ceki göllerden gelen suyun üzerinde kurulmuş ahşap
köprüden geçerek araç park alanına, yani yürüyüşe
başladığımız noktaya geldik. Ancak bir iki saat sürer
diye düşündüğümüz ziyaretimiz dört saate yakın sü-
rüyor. Aslında bu dört saatlik zaman bu güzel mekân-
nı hakkıyla dolaşmaya yetecek bir zaman değil. Doya
doya her noktasını gezdiğimizizi söyleyemem. Plansız
bir ziyaret olduğu için bu kadarla yetinmek zorunda
kaldık. Çünkü bir aile dostumuz tarafından davetli
olduğumuz öğle yemeği akşama sarkmıştı. Dostları-
mızı daha fazla bekletmemek adına yola çıktık.

Anlatımda genel itibarla çoğul bir dil kullanmamın
sebebi gezilerimizi mâaile yapıyor olmamız. Ben bir
ebeveynin çocuklarına verebileceği en değerli hediye
ve bırakabileceği en güzel mirasın; onlara hayatın-
dan zaman ayırmaları, birlikte kültürlerini ve duygu
dünyalarını besleyecek etkinlikler yapmaları oldu-
ğunu düşünüyorum. Anne baba olarak da elimizden
geldiği kadar bunu yapabildiğimizi düşünüyorum.
Bu hissi yaşamak da ayrı bir tatmin duygusu yaşa-
tıyor insana.

Bir yandan böyle bir doğa harikasına sahip olan top-
raklarda yaşamının haklı gururunu yaşarken, öte
yandan insanı evrende özel bir varlık olarak yaratan
ve onun fitrî duygularına hitap eden, enerji veren bir
doğa tasvir etmiş olan Rabbime hamd-ü senâ ediyö-
rum içimden. Yerde yeşilin gökte mavinin birbirine
karışarak hoş bir harmoni oluşturmuş güzellikleri
arkamızda bırakarak uzaklaşırken, bu coğrafyanın
hatırlattığı ayetler geçiyor aklımdan. "O Yarattığı
her şeyi, en mükemmel şekilde yapandır." ayetiyle
El-Musavvir esmâsı döküldü istemsizce dilimden.
Ardından "Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile
gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara fay-
dalı şeyler taşıyarak denizde akıp giden gemiler-

de, Allah'ın gökten indirip de
kendisiyle ölümünden
sonra yeryüzünü
dirilttiği ve
üzerinde
dola-
şan

her türlü canlıyı yaydığı yağmurda, gökle yer ara-
sında emre hazır bekleyen rüzgârları ve bulutları
farklı yönlerde evirip çevirmesinde aklını kullanan
bir topluluk için elbette Allah'ın varlığını ve birliğini
gösteren deliller vardır." O'nun varlığının, kudreti-
nin bize lütfunun farkında olmanın şükürünü yaşad
ruhum içten içe. Bir şükür de böyle bir güzelliğe şa-
hitlik yapma fırsatı bulmuş olmaya ettim.

Çıkarken zor olan yolların inmesi kolaydı elbette,
hayatta mânen yaşanan çıkış ve inişler gibi. Her çı-
kışın bir inişi vardı. Önemli olan çıkmış olduğun he-
def ve mertebeyi doğru değerlendirebilmektir, iniş
geçmeden önce. Madden ve mânen yaşadığımız bu
hoş duygularla, güneşin eğildiği ufka doğru devam
etti yolculuğumuz.

DİVAN KÖŞESİ

Eif Dilruba KİRİŞ & Şevval BAĞCI

ŞİİR KUŞLARI

Hemen hemen her yıl okullar açılır açılmaz ilk der-simizde ve ilk veli toplantımızda kendini keşfetme-yi ve pes etmeden yolculuğa devam edildiğinde hedefe ulaşılacağını gösteren Simurg/Zümrüd ü Anka adıyla bilinen batılıların Phoneix dediği kuşa rivayet edilen hikâye ile başlarım cümlelerime. Bugün aranızdan ba-zılarıyla güzel ve bir o kadar zorlu bir yolculuğa çıka-rak hemrâh olup Kaf Dağı'na ulaşacağız, derim. Bu ne güzel bir tevafuk bu ne güzel nasiptir ki bugün cümle-lerimi paylaştığım, o günlerde benden dinlediği Simurg hikayesinde olduğu gibi Kaf Dağı'na ulaşanlardan biri. Beraber Divan Şiirinde bizi etkileyen kuşlardan bahis açmaya niyet eyledik. Kabul buyurunuz efendim.

Divan şiiri, hem beslendiği kaynaklar hem de şiiri oluş-tururken kullandığı; mazmun motif, imge, imaj ve tek-sifi anlatım tekniği ile varlığını büyük bir medeniyetin gölgesinde uzun yıllar sürdürmüştür. Divan edebiyatı doğa ile iç içe bir edebiyattır. Ve muhteviyatını oluşturu-rken mitolojiden yararlanmıştıdır. Bugün değinece-ğimiz kuşlar konusu da şairlerin dizelerinde sıkça yer almıştır. Ankâ, Hümâ, Kaknûs/Musikâr, Semender, Bû-tîmâr, Hüthüt(Hüdhüd) gibi efsanevi kuşlardan; Şahin, Kartal, Baykuş, Akbaba gibi avcı ve yırtıcı kuşlardan ve bu grupları dırmanın dışında kendine has özellikle-riyle Divan şiirinde sıkça gördüğümüz Bülbül (Andelib/ Hezâr), Güvercin (Kebûter), Papağan (Tûtî), Tâvûs, Keklik, Karga (Zağ, Gurâb), Turna (Küleng), Yarasa (Huffaş) vb. gibi kuşlardan da yararlanmışlardır. Kuşlar mazmunu, kuşlara ait Yuva (Âşiyân/ Lâne), Av (Sayd / Şikâr), Avcı(Sayyad), Tuzak (Dâm), Kafes, Dâne(Tane) gibi unsurlarla beraber yer almıştır. İşte bu şiirlerden bazılarını beraber inceleyelim.

Dîvân-ı şi'r âlem-i bâlâyâ azmidüp
Murgân hevâda söyleşür oldı fesânemi (Nâbî)

Şiir kitabı yüce aleme niyetlenince, kuşlar efsanemi ha-vada söyleşür oldu, der şair. Arapça Tayr, Farsça Mürg kelimelerinin anlamı olan kuş, Divan edebiyatında sıkça çıkar karşımıza. Kimi zaman bir sevgiliyi, kimi zaman aşığın gönlünü, bazen de ruhu tem-sil etmek için oradadır.

O Mecnûnem ki süzumdan felekde murg olur biryân
Başım üzre semender murgu gelsin âşiyân etsin.
(Hayâlî)

(Ben o Mecnunum ki ateşimden, yanmamdan kuş kebab olur gökyüzünde. Semender kuşu gelip başımın üstünde yuva kursun.) Hayâlî Bey bu beyitte Mecnun'un çöldeyken başına kuşların yuva yapmasına atıfta bulunur. Semender kuşunun özelliği ise yalnızca ateşte yaşaması, ateşten çıkınca ölmesidir. Ancak bu kuşu gördüğünü söyleyen kimse yoktur. Hiç görülmemesine rağmen bunca beyitte yer alan bu kuş, hasret ateşiyle yaşayan âşıkların da temsilcisidir. Sabır ve hasret aşkı ebedi kılar. Sevgiliye duyulan hasret ateşiyle yaşayan, semender gibi, nasibini de alır.

Da'vî-i aşk eylemek Mecnûna ben şeydâ ile
Bir mekes da'vâ-yi pervâz etmedir ankâ ile (Hayâlî)

(Mecnun için ben divaneyle aşk davasına girmek bir sineğin Anka ile uçma davasına girmesi gibidir.)

Hayâlî aşkta kendisini Mecnun'dan daha üstte tutuyor ve bunu ifade etmek için Anka'nın yanında sinek ne ise benim yanımda Mecnun o'dur diyor. Anka'nın yanında sinek nasıl küçük ve basit görünürse benim yanımda da Mecnun'un adı bile anılmaz demek istiyor.

Zannederdim aşkı bir şûha bağlarsam geçer
Yâr eliyle yâremi bir kerre dağlarsam geçer
Bitmiyor âh ü figanım bülbül-i şeydâ gibi
Geçmiyor gülmekle hüznüm, belki ağlarsam geçer.

Hafız Kemal bu güzelim nazmı okurken, o iç yakıcı sesi ile Ferâhnâk makamında adeta âb-ı hayat üflüyor yüreğimize. Ferâhnâk kelimesi; Farsçadaki -nak son ekinin kelimeye -lı,-li anlamı katmasıyla gönül açıklığı anlamına gelmiş ve sevinç anlamlarına gelen ferah kelimesi ile birleşince de sevinçli anlamı kazanmıştır. Oysa makam sevinçli görünmese de dinleyenler üzerinde bir rahatlama verdiği söylenilir. Bu mânâda musikide makamların insan fizyolojisi ve psikolojisi üzerindeki çalışmalar oldukça ilgi çekicidir. Beyiti okurken Fasîh Ahmed Dede'nin:

Sirişk-i dîde teskîn etmeseydi hâl müşkildi
Mahabbet gerçi kim âteşdir ammâ dil de deryâdır.

Gözyaşı rahatlatmasa, sakinleştirmeseydi hâl müşkildi; muhabbet gerçi ateştir ama gönül de denizdir anlamına gelen yukarıdaki şiiri düşüverdi. Şuracığa ilıstirmeden geçmeyelim istedik.

Yokmuş bir âha ey gül-i ra'nâ tahammülün
Bağrın ne yakdın âteş-i hasretle bülbülün. (Şeyh Gâlib)

(Ey gül-i ra'nâ, bir âha tahammülün yoktu da hasret ateşiyile bülbülün bağrını neden yaktın?)
Gül-i ra'nâ, dışı sarı, içi kırmızı renkte olan ve nadir bulunan bir gül çeşididir. Öyle düşünuyoruz ki, şair burada sevgilinin nadir rastlanan bir gül olduğunu ve bülbülün ah etmesiyle birlikte gül yapraklarının sarıdan kırmızıya döndüğünü vurgulamıştır.

“Kuşların aşığı” şeklinde tarif edilen bülbül gerek ötüşüyle gerek güzelliğiyle divan edebiyatında sıkça karşımıza çıkar.

Bir iki gün dîdeden oldunsa pinhan bâri gel
Bir neşât-âver haberle hüdhüd-i bînâ gibi (Necâti Bey)

(Bir iki gün gözden kayıp oldunsa, bari gören hüdhüd gibi neşe getiren bir haberle gel.)

Necâti Bey bu beyitte, hüdhüd kuşunun haber getirici özelliğine vurgu yapar. Hüdhüd kuşu eşlerine olan bağlılığıyla, haber getirici özellikleriyle ve anne babasına hürmetiyle bilinir. Bu yönüyle de şiire yansıtılmıştır.

Hüdhüd gibi bînâ gerek anı arayanlar
Virâneye bûm olmağıla genc bulunmaz (Nedim)

(Hazine bulmak için hüdhüd gibi görebilmek gerek, onu arayanlar, viranede baykuş olmakla hazine bulunmaz.)

Bu beyitte de hüdhüdün gizli şeyler bulduğu, toprağın altındakileri görebilmesi özelliğine telmih yapılır. Hz. Süleyman'a Belkıs'tan haber götüren bu mübarek kuş beyitlerde aldığı yer ile okuyucunun gönlünde kendine bir mekân bulur. Kimine sadık aşkıyla kimine haber taşımasıyla hitap eder.

Meyl-i vasl emiş kadimni çeng-i bezm-i yâr tek
Reglerim sızlar el ursam çeng üzre târ tek
Çeng ne mümkün kim ede zârlık ben zâr tek
Bin figan her dem çıkar her üstühânımdan benim
(Fuzûli)

(Kavuşma isteği yârin meclisinin sazı gibi boynumu eğmiş. El vursam sazın üstüne, damarlarım tel gibi sızlar. Sazın benim gibi inlemesi ne mümkün? Musikar gibi aşk havasıyla doluyum. Her kemiğimden her an bin figan çıkar.)

Şair bu şiirinde Musikar kuşunun gagasından çıkan sesler neticesinde müziğin bulunduğu tevriye yaparak müziği hem saz hem de musikar kuşu anlamında kullanmıştır. Gagasındaki deliklerden sesler çıkartmaya başladığı zaman tüm hayvanlar susar ve onu dinler, nağmelerinde kaybolurmuş. Öleceği zamanı da bilir ve yaklaşınca feryat etmeye başlamış. Ölüm vakti geldiğinde ise kanatlarını çırpar ve çıkan kıvılcımla yanıp kül olurmuş. Çıkan küllerinden de yeni bir kaknus doğarmış. Öldükten sonra doğurmak... Kaknusun gagasından çıkan sesler nasıl ki hayvanları kendinden geçiriyorsa bu dizeler de kendini arayan herkesi içine hapseder.

Hüsnün durur Necâti'yi gûya eden eğer
Tûtiyi söylesin der isen göster âyine (Necâti)

(Necâti'yi söyleten senin güzelliğindir. Eğer papağanın konuşmasını istersen ona ayna göster.)
Papağanlara konuşmayı öğretmek için karşlarına ayna konulur. Papağan aynada kendini gördükçe onu başka bir kuş sanır. Eğitici de karşısına geçip konuşur. Onun sesini karşısındaki kuşun sesi sanan papağan sesleri taklit ederek onunla konuştuğunu sanır. Şair de buna deği-

nerek sevgiliyi över. Ben senin güzelliğinin karşısın-
da konuşabiliyorum ancak tıpkı papağan gibi diyor.

*Hâr-ı belâya sabrider illâ ki idimez
Zâg-ı rakibe bülbülün ey gül-izâr sabr.*

(Ey gül yanaklı (sevgili), bülbülün bela dikenine sab-
reder ama rakip kargasına sabredemez.)
Aşık kendini bülbüle benzeterek bela dikenine sab-
rederim ama rakibe değil diyor. Âşıktan gelen her
şeye razıyız onun özelliği olduğu için ancak rakibin
varlığına bile tahammülümüz yoktur.

İran mitolojisinde adı geçen ve Arapların “yemam”
dediği bir diğer kuş türü de Bûtîmâr’dır. Efsaneler-
de sadece deniz suyu ile beslenen fakat denizin ku-
rumasından korkup hiç su içmeyen; en sonunda da
susuzluktan ölen bir kuştur. Denizin karşısına geçip
kanatlarını açıp hüznülenen bu sebepten malikü’l
hüzn/malikü’l hazin olarak da anılan bir kuş türü-
dür. Vehbi ve Esat Paşa divanında da adı geçen bir
kuş türüdür.

*Bir kuşun malikü’l-hazin adı
Hem olan gussalanma mu’tâdı (Vehbî)*

*Sevdiğinden sonraya kalmak dilermiş nefsi-i bed
Kıssa-yı nikuyı Butîmâr geldi akla (Esat Paşa)*

Kaknus, hüdhüd, semender ve daha nice... Gur-
betten uçup bu dizelere konmuş daha nice kuşlar...
Kimi eski bir sevgiliyi hatırlatır, kimi beklenmedik
bir mucizeyi getirir de yüreğimize yerleşir. Kimi çek-
tiğimiz çilenin güzelliğini gösterir bize, kimi gözden
damlayan bir yaşu takip eder. Başımızdaki gök kub-
bede uçuşup duran tüm kuşlar şairin gözüyle, kale-
miyle daha bir anlam kazanır. Şair alır da o kuşları
şiirine nakşeder. Her okuyan da bir kuşa benzetir
kendi gönlünü. Aklımıza hemen Sezai Karakoç’un
şu dizesi gelir:

“Kuşlar uçar senin gönlünü taklit için.”

Sevgili okuyucu, biz bir araya gelemediğimiz şu va-
kitlerde içimizden geldiği gibi kimi zaman birbirimi-
ze okuyarak, kimi zaman tefe’ül ile kimi zaman da
hiss-i kable’l-vukü ile bir araya getirdiğimiz bu satır-
lar şimdi size emanet.

*“İçimi açtım sana.
İçini açmak için.” (Birhan Keskin)*

KAYNAKLAR:

Ceylan, Ömür, Kuşlar Divanı /
Osmanlıda kuşlar, Kapı Yay., 2015
Eskigün, Kübra, Klasik Türk Şiirinde
Efsanevi Kuşlar, Kahramanmaraş Sütçü
İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yüksek Lisans Tezi, Ağustos- 2006 Onay, A.Talat,
Türk Edebiyatında Mazmunlar, Meb Yay.
Fuzûlî Divanı
Hayâlî Divanı
Nedîm Divanı
Şeyh Gâlib Divanı

DOSTLUK VADİSİ (Öykü)

Ülkü DURAN BULUT

Buğulanmış gözlüklerinin camını sildikten sonra sert bir hamleyle oturduğu yerden ayağa fırladı. Toz içindeki pantolonunu umursamadan amaçsızca koşmaya başladı. Bitiş çizgisine varmaya çalışan atletizm sporcusu gibiydi. Dizindeki kanı fark edince koşmayı bırakarak kendini yere attı. Eline aldığı çamurlaşmış toprağı dizindeki yaraya sürdü. İnsanoğlu, toprağa kavuşana kadar doymazdı dünyaya, yaralı adam da doymamıştı ki nefisinden kurtulmak için kendini aramaya çıkmıştı. Neyi, neden aradığını bilmeyen bu gizemli insan ne yapmaya çalışıyordu? Bir avuç toprak, dizindeki yaraya merhem olmuştu da neden yüreğindeki yaranın merhemi yoktu? Sisli dağların ardında ne vardı? Ruhunun karanlık odalarından kaçmaya çalışıyordu. Nefsi, bedeni ve ruhu ile savaşarak yaşamaya alıştı. Güneş, kavrucu sıcaklığını göstermeye başlamıştı; mevsimler değişiyor fakat bizim yabancının hayatında değişiklik olmuyordu. Bilmediği diyarlarda dolaşmaya devam ediyordu. Ne yol bitiyordu ne de nefisini yok etmenin yolunu bulabiliyordu. Amaçsızlık; ağaçları, yaprakları ve otları yormuyor; karanlıkta kendini arayan yabancıyı yoruyordu. Nihayet, uzun arayışlarına ilahi bir işaret gelmişti. Sır perdesi aralanıyor, nefis denen düşmanın gücü tükenmeye başlıyordu. İlk işaret ise tam karşısındaydı. Kocaman bir tabeladaki yazıyı incelemeye başladı. Tabelada "Gerçeği bulmak için nefisini öldür ve karanlıklardan kurtul!" yazıyordu. Nefisini öldürmek ne demektir? Her şey anlaşılıyordu. Kaçtığı için hata yaptığını anladı. Nefsi ile savaşmalı, yüzleşmeliydi. Nerede olduğunu bilmiyordu, kaçmaya çalıştığı geçmişine geri dönmek istedi. Bütün acılarını yanına alarak yeniden yola koyuldu. Artık ne istediğini biliyordu. Geri dönecek, gerçeklerle yüzleşecekti. Tabeladaki yazıya son kez baktı ve gitti. Akşam vakti bir vadide uyuyakaldı. Sabahın ilk ışıklarıyla uyandı, vadinin ortasında yerde yatan yaralı serçeyi fark etti. Ayağından yaralı hayvanı eline aldı, serçenin yarasına bir parça çamur sürdü. Ateşin yanında ona yuva yaptı, kısa zamanda iyileşmesini sağladı. Uçması için uğraşmaya başla-

dı fakat hayvan uçamıyordu. Belli ki onarılamaz bir darbe almıştı. Yolu yoktu, adam gittiği her yere serçeyi de götürdü. Yaralı adam ve serçe yeni umutlara yol alıyordu. Serçe, adamın omzundan inmiyordu. Serçe ve bir insan ancak bu kadar iyi anlaşabilirlerdi.

Kader sanki bu iki yolcuyu bir araya getirmek için çalışıyordu. Yaşanan olayların hepsi bu dostluk içindi. Taşlar yerine oturuyordu oturmasına ama adamcağız geçmişinin izlerinden kopamıyor, eski yaşantısını unutamıyordu. Nefisinden çok uzaklarda olduğunu hissetti. O halde neden eskiyi özlüyordu. Ruhuna acı verenleri hatırlamasa da olurdu. Hazır unutmüşken hatırlamak niyeydi? Yaşlı adam ve serçenin efsanelere konu hayatı yıllarca devam etti. Birlikte dostluğa şiirler yazdılar, şarkılar söylediler. Dağların tepelerine sevgilerini kazıdılar. Yalnızın, kimsesizin ve yoksulun yanında oldular. İnsanlarla ağlayıp güldüler. Vakit gelince yola koyuldular. Adam ve serçe, sonsuz bir güç ve bitmeyen enerjiyle doğaya canlılık ve bereket tohumları ekti. Varlıkları karanlıkları aydınlatıyor, yoklukları ise kara bulutları getiriyordu. İnsanlar sordular, nereden geldiklerini ve kim olduklarını öğrenmek istediler. Yaşlı adam, geçmişine dair hiçbir şey bilmediğini söyledi. Geçmişini yok etmek için yola çıkmıştı fakat yeni kimliğiyle sevginin ve barışın sembolü olmuştu. Yaşlı adam ve serçe dünyadaki görevleri bittikten sonra ortadan kayboldular ve bir daha hiçbir yerde izlerine rastlanmadı. Zaman zaman dağlarda benzer kişinin görüldüğüne dair söylentiler çıkmıyor değildi. Hatta efsanenin birinde yazıldığına göre yaşlı adam, serçenin ölümünden sonra yüksek bir dağın tepesine çıkıp kendisini boşluğa atmış. Serçe ile adamın dostluğunu ölümsüzleştirmek adına, dağların yamacındaki vadinin yanına omzunda serçe olan bir adam heykeli yaptılar. Vadinin duvarlarına yaşanan dostluğun resimleri çizildi ve efsaneleri yazıldı. Bu vadi dağlara yolu düşen yolcuların ilk uğrak yeri oldu. Vadinin adına da "Dostluk Vadisi" dediler.

GERGEF

EDEBİYAT DERGİSİ

Kuşlar İçsin Şiir

yarım ağzımız var/ o da yara
bir ağıt göğü bıraktık kuşlara

açı/açığı çağır
çağır ki
İÇİ tutsun felâh
gök açılsın açılsın içdeniz

karanlığın kavsi
o-nursuz uzak
saplanıp kalmasın haritalara

alışmadan çağ karanlığa
hû hû diyelim ey ruhun şadırvanı kalbim
rol saati değil dünya diyelim
rahlede kuşlara şiir içirelim
çocuklar sığımsın yağmurlu avlulara
kafesleri çivi çivi söküp gidelim
sonra KUŞLAR İÇSİN ŞİİR

çok zor /
yeri göğü yorgun olana
toprağın kanayan yarasını anlatmak
ay'ın güneş kokusunu
ve bulutların ırmak yüklendiğini

akşamla
kaynar kalbin bulutları/kaynasın
bir gün nasılsa
ısıtırm yıldızını üşütenleri
şafak tüyü şebnemleri

haydi
ruhun şadırvanı kalbim
-şairin göğsünden-
kuşlara şiir içirelim

Yasin Mortaş